49րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2135 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ՄԱՅԻՍ — 11 ՅՈՒՆԻՍ 1908 — 29 ՄԱՅԻՍ 1324 — 12 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1326

Journal Armenien
MANZOUMÉ I EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱՅԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճամբէ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزه‌ته در
صاحب امتیازی ! (اوحانس فرید)
اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի »	25 Փր.	14 Փր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԿԵԱՆՔԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆՈՐ «ՏՈՒՆ»ԵՐ

ՔԻՉ ՄԸ ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՋ

ՕՐԸ ՄԱՏՆԵՐԷՆ ԹԱՏՐՈՆ

ՓԱՐԻԶ, 2 Յունիս 908.

Թատերական հեղինակները սիրուն անակնկալ մը ունեցան: Երբեմն երբեմն քիչ յաջողած թատերախաղեր գրող հարուստ բժիշկ մը՝ Տօքթ. Հանրի որ Րօչիլտ իրենց նուիրեց «Թատերագիրներու տուն»ը որ քանի յարկաբաժիններէ պիտի բաղկանայ և սենեակ մը մինչևքաղաք պիտի կազմէ Պոլսոնի անտառին ծայրը: Մ. Հանրի որ Րօչիլտ հիմա յարդարել կուտայ այս մեծ շէնքը իր ծախքով և երբ ամէն բան լմննայ, այն ատեն հո՛ն պիտի երթան խաղաղութեամբ հանգչիլ քանի հեղինակներ, որոնք բաղդէն նպաստաւորուած չեն:

Երեսասարդ բժիշկին այս շարժումը շատ սիրուն և ծափահարելի է առանց վերապահութեան: Միայն կարելի է դիտել տալ թէ այս գրասիրական առարքը փոխանակ հարուստ մեկենասէ մը գալու, ինչո՞ւ չէկաւ միլիոնատէր թատերագիրէ մը, ինչպէս է օրինակի համար Մ. Վիքթօրիէն Սարտու, որ ամէն տարի հարիւր հազարաւոր ֆրանք կ'առնէ իր հեղինակի իրաւունք, և որ այն ատեն, ապահոված պիտի ըլլար իր նուաղ բաղդաւոր պաշտօնակիցներուն երախտագիտութիւնը:

Ասիկա այս նշանաւոր թատերագիրին համար անմահանալու և յիշատակուելու աւելի մեծ և լաւագոյն առիթ մը պիտի ըլլար: Երբ Սարտու չուէ այս աշխարհէն, իր խաղերը որոնք թէև ճարտար և լաւ՝ սակայն հինցած կը համարուին, այլեւ չպիտի ներկայացուին և պիտի մոռցուին: Բայց երբ թողած ըլլար թատերագիրներու համար «տուն» մը, այն ատեն նորերը պիտի բաէին.

—Իրաւ սա Սարտուն շատ մը թերութիւններ ունի, պակասներ ունի ասոր անոր բաղդատմամբ, բայց վերջապէս մտածում մը ունեցած է որ մնացած ամէ՛ն բան մոռցնել կուտայ. հաստատած է սա պատսպարանը՝ մեր հիններուն համար: Իր թատրոնը կէս դար մը գրաւեց հոգ բեմը, բնականաբար անհետացած է՝ այն ամէն բաներուն պէս որ յաւէր իմաստասիրութիւն մը և բարոյական մը չունին, բայց Սարդուի անունը պիտի մնայ, որովհետեւ այդ անուանին կցը աղապաձեռնութեան և բարութեան շարժում մը ըրած է:

Ահա ինչ որ պիտի կրնային ըսել թատերագիրները: Բայց ասիկա ձառ մըն է որ չպիտի արտասանուի երբեք, քանի որ մեծայարգ ուծերունի ակադեմականը քանի գերեզմանին մօտենայ կարծես այնքան աւելի կը փարի իր մեծ հարստութեան, իր միլիոններուն, իր հաւաքածոներուն, իր չքեղ դղեակին, և իր հեղինակի իրաւունքին՝ զոր կը հաւաքէ նախանձոտ խնամքով մը:

Բայց թողունք որ մեր հայր Սարտուն իր կծծի անզանսուոր ձամբան շարունակէ:

Տօքթ. Րօչիլտի գործով կ'աւելնան այս կարգի հանգստեան տուները: Արդէն հաստատուած է և Դերասաններու Տունը, նախաձեռնութեամբ և առատաձեռնութեամբ Երէց Քօքլէնի, որ անոր համար մեծ գումարներ ծախսեց: Հիմա ալ խմբագիրները կ'ըղձան իրենց համար հանգստեան Տուն մը հաստատելու, ուր կարենան իրենց գլուխը հանգչեցնել լրագրութեան վաստակաւորները: Օրագրողներէ կազմուած յանձնաժողով մը կ'աշխատի այս գծին վրայ: Գործունէութեան փոփաք ունին, և իրենց գլուխը կը գտնուի սաղանդաւոր լրագրող մը Մ. Էտմօն Թէրի, որ միլիոնատէր ըլլալու առաքինութիւնն ալ ունի, բան մը որ հազուադէպ է գրիչի ֆրանսացի մարդոց մէջ: Լրագրողները որոշած են իրենց «տունը» ունենալ Բարիզի ծոցը, կեդրոնին մէջ իսկ, որպէս զի հանգստացող աշխատաւորները յանկարծ չկլուին քաղաքին ամէնօրեայ կեանքէն, որ մասը կը կազմէ օրագրողի կեանքին և որ անխուսափելի իսկ է արագ մտածող և արագ արտադրելու պարտաւոր եղողներուն: Դիտա՞ծ էք որ խիստ գործունեայ կեանքի մը վարժուող մարդիկ երբ յանկարծ խզուին իրենց աշխատութենէն, շատ կարճ ժամանակի մը մէջ կը մեռնին: Կ'ըսեն թէ ճնշումէ աւարտած մեքենայի մը մէջ դադար մը կը խորտակէ անհատանելի բան մը և արագուկ կ'ըլլայ կիրարկութեան: Մեր վաղեմի օրագրողները ուրեմն պիտի մնան մեր մէջը, պիտի հակին աւօրեայ պայքարին, և եթէ սիրտերնէն գայ, պիտի նոյն իսկ մասնակցին անոր:

Ախ, ուր էր թէ օրագրողները, խմբագիրներն ալ հարուստ ըլլային թատերագիրներու պէս որոնց ընկերակցութիւնը այս տարի հինգ միլիոն ֆրանք իրաւունք գանձեց: Եւ այս պարոնները դեռ գոհ չեն, աւելին կ'ուզեն: Նկատելով որ իրենց հասոյթներուն կը վնասէ թատրոն երթ մուտքը, հիմա պայքար մը սկսած են այդ ծոյլութեան դէմ: Որոշեցին որ Հօկիմիսթերէն սկսեալ բոլոր հանգիստականները դրամ պիտի վճարեն: Այս որոշումին ընդլիք չկայ, կա՞յ վաճառորդ մը որ ադանց փոխարժէքի ապրանք տայ մէկու մը, ուրեմն ինչո՞ւ սովորութիւն եղած է որ թատրոնապետները իրենց թիկնաթոռները ընծայեն դասակարգ մը Բարիզցիներու, որոնք տարիներէ ի վեր սովորութիւն ըրած են իրենց ձրի հանդիսատես ըլլալ: Որու միտքէն կ'անցնի երթալ իր կօշկակարին ըսել թէ իրեն զոյգ մը ձրի կօշիկ տայ, բայց ամէն օր կան նոյն իսկ հարուստ մարդիկ, որոնք անօրէնի մը գլուխը կը տանին, ձրի օթեակ մը ձեռք բերելու համար: Այս երկուքին մէջ ալ տրամաբանութիւնը նոյնը չէ՞: Ահա, թատերագիրները կը միջամտեն և կ'ըսեն թէ պէտք է առաջիկային չնչել ձրի տոմսերը:

Այս աղէկ, բայց միւս կողմը չե՞ն մտածեր: Արդէն թատրոնապետները ձրի մուտք կու տան սովորաբար այն խաղերուն որոնք ժողովուրդը չեն հրապուրեր: Երբ հանդիսականները մերժեն դրամ տալ լսելու ձանձրացուցիչ խաղ մը, դերասանները այն ատեն պիտի պարտաւորուին խաղալ երեք չորրորդը պարապ սրահի մը մէջ, և որովհետեւ ամբոխը ինքնին կը սարսափի պարապէն, այն ատեն թատրոնները պիտի պարտաւորուին իրենց դուռները գոցել: Ասկէց զատ, թատրոնապետները կամ թատերագիրները կը մոռնա՞ն որ ծափահարութիւններու մէկ մեծ մասը ո՞ւր պիտի գտնին երբ՝ ձրի մտնողները և հետեւաբար ձրի ծափահարողները վերնան:

Տեսնելիք ու փորձելիք բան մըն է վերջապէս այս որոշման արդիւնքը:

ՄՈՆԹԻԷՍ

ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԲՆԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆ ԿԱ՞Յ ԹԷ ՉԿԱՅ ԿՐՕՆՔԻՆ ՄԷՋ

Գալաթ-Հասար եկեղեցին հովիւ և «Աւետաբեր» խմբագիր Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան յատկապէս «Մանզումէ»ի համար գրի առած է այս խիստ հետաքրքիր յօդուածը, որուն առաջին մասը կը հրատարակենք այսօր շնորհակալութեամբ:

Դուքթ Գալանթարեանց էֆ. «Բիւզանդիոն» 3525-26-28 և 29 թիւերուն մէջ Հոգեբանական խնդիրներ վերնագրով յօդուածներու շարք մը հրատարակած էր: Յօդուածագիրը իր այս գրութիւններուն մէջ հոգեխօսութիւնը, վհուկութիւնը, դիւթումը, կախարդութիւնը, լեզուախօսութիւնը են. այս կարգի հոգեկան երեւոյթները դիտակաւորէն ուզած էր բացատրել: Գալանթարեանց էֆ. կը պնդէ թէ այս բոլոր արտակարգ հոգեկան երեւոյթները, գանկ-ողնայարային գրութեան գերագրգիռ և անկանոն վիճակէն ծագում կ'առնեն: Եւ կա՛մ ուղեղին բջիջներուն այսինչ կերպով թրթռացումէն յառաջ եկած պատրանքներ են, և կամ հեռաւոր տեղ գտնուած կամ անցեալին մէջ ապրած անձերուն ուղեղներուն թրթռացումներուն ելեկտրականութեան հոսանքի մը նման գետնի մէջէն եկած կային տաքերուն փոխանցումը, և անկէ ուղեղին հաղորդումը, և այլն:

Բայց Գալանթարեանց էֆէնտի իր այս վարկածները ապացուցանելէ առաջ մէկ քանի ընդհանուր սկզբունքներ կը պարզէ որոնք մեր ուշադրութեան արժանի են: Նա կ'ըսէ.—

«Հոգեկան կամ բնական են բոլոր այն երեւոյթները որոնց մենք գիտակցինք, երբ զանոնք յառաջ կուգան արտաքին աշխարհի գրգիռներն օդի կամ գետնի մէջէն մեր հինգ զգայարանաց ջիղերուն համին և գիտակցութիւն յառաջ բերելու համար պէտք է ուղեղ ուժգնութեամբ թրթռացման գանձ:

«Ուստի միանգամ ընդ միշտ անդառնալի վճռով ընդունելու է թէ աշխարհի մէջ հոգեկանց կամ բնականց երեւոյթներ չեն եղած և չկան մարդկային համար:

«Ըստ այսմ բնազանցութիւն կոչուած մարդկային միտք անհասանելի և անչափ աղօտական գիտութիւնը պարապ ո՛ չնչելու է գիտութեանց ցուցակին մէջէն:

«Ցաճախ լսուած են և այսօր իսկ կը լսուին տագնապի ձայներ: «Գիտութիւնը թշնամի է կրօնին, նա անոր աւերիչ կ'սպառնայ»: Թող հանդարտին ճշմարիտ կրօնէն լուր ցոյց ամէն ազգի ծխամոլ, անուանական քրիստոնեաները: Ի՞նչ կը քարոզէ մեզ մեր Տէրը, Յիսուս Քրիստոս: —Քրիստոս մեզ կը քարոզէ բարոյականութիւն:— Ուրիշ ինչ կը քարոզէ:—Բարոյականութիւն:—Ուրիշ ալ ինչ: Դարձեալ ու միշտ բարոյականութիւն: — Գիտութիւնը հոգւոյ երեւոյթը քննելով հակառա՞կ կը վարուի բարոյականութեան (կրօնի):—Ո՛չ երբեք:—Ուրեմն կրօն և գիտութիւն երբեւիցէ դաշնակիցներ են մարդկութեան դէպի առաւօտային կատարելութեան առաջնորդելու համար:

«Եթէ մէկը դարձեալ բողոքէ, կանխաւ պիտի պատասխանեմ անոր թէ ան կա՛մ տակաւին անծանօթ է ճշմարիտ կրօնի և գիտութեան սահմանումներ, և կամ պարզապէս նաւաշարժութիւն անծանօթ թիւնէն կ'ակնածի, որ սակայն չարաչար փորձութիւն է միայն: Մենք կը խօսինք յանուն Աստուածաբանի, որուն առաջին ճշմարիտ քրիստոնեայ պարտքն ու մտաց կանխորոշելն իր գլուխը:

«Թէև բնազանց կարծուած բոլոր երեւոյթներն կա, առանց բացառութեան, միևնոյն աղբիւրէն ծագում կ'առնեն, ա՛յն է՝ գանկ-ողնայարային գրութեան գերագրգիռ, անկանոն (anormal) վիճակէն:»

Մեր արտասարած այս հատուածներէն մէջի հրահանգները կրնաք հետեւալ տողերուն մէջ ամփոփել.

1. Մարդուս ընդհանուր ծանօթութիւնները սահմանափակուած են հինգ զգայարանքներու մէջ, այսինքն թէ ինչ բան որ զգայարանքներով չի առացուիր, անիկա ըսաւ ճշմարիտ ծանօթութիւն մը չի կրնար սեպուիլ:

2. Հետեւաբար, աշխարհի մէջ բնազանցական ըսուելու արժանի և ոչ մէկ խոհական դէպք կայ, ամբողջ բնազանցական դէպքերը կա՛մ մտացածին պատմութիւններ են և կամ անոնց գաղտնիքը կը բացատրուի ու կը լուծուի երբ հետեւանք ուղեղին թրթռացումին և կամ անոր անկանոն մէկ վիճակին:

3. Կրօնական կեանքին մէջ ալ (քրիստոնէութիւնն ալ մէջը ըլլալով) բնազանցութիւն չկայ, կրօնքը բարոյականութիւնն է միայն:

Այս վարդապետութիւններուն երեքն ալ սխալ են:

Նախ, մեր ծանօթութեանց միակ աղբիւրը հինգ զգայարանքներ չեն: Այս խնդրոյն նկատմամբ վճիռ արձակելու ձեռնհաս դատարանը բնականաբար հոգեբանութիւնն է, ուրեմն անոր դիմելով կը հարցնենք թէ ինչ գիտենք և այս մեր գիտցածներուն մէջ հինգ զգայարանքներու հաղորդածէն զատ ուրիշ տարրեր կա՞ն թէ չկան:

Այս հարցումին պատասխանելու համար նախ և առաջ հինգ զգայարանքներէն մէկը ձեռք առնենք, այսինքն տեսանելիքը: Աչքէն ինչ կը մտնայ ուղեղին մէջ, աչքին ներսը դական ջիղերուն ծայրը ձանձակերպ մակերես մը նման փռուած է: Այս ձանձակերպը 1/80 մաս թանձրութեամբ ջղային ցանց մըն է և երրորդ վրայ ձեւաւորուած տասը խաւէրէ բաղկացած է: Վերջին խաւը, բաղկացած է կոնաձեւ ցիցերէ: Եթերին ալիքները այսինքն լոյսի ճառագայթները որոնք մէկ մանրերկրորդի մէջ 370 երկլիոն և 900 երկլիոն թրթռացում ունին երբ այս տեսողութեան ջիղերուն ազդեն՝ այն ազդեցութիւնը ջիղին թելերէն անցնելով ուղղակի ուղեղին կը հաղորդուի և կը հասնի գլխուն ետեւի մասին: Ուղեղին այն կէտը այնչափ նուրբ է և զգայուն որ ցանցակերպին վրայ ցոլացող առարկային պատկերը հաւատարմութեամբ կ'ընդօրինակէ իր վրայ: Նոյնպէս ալ ուղեղին ականջին ջիղերուն ազդող օդի ալիքները ուղեղին մօտ եղած ջիղերէն կը հաղորդուին անոր կեդրոնին:

Հետեւաբար, երբ կը ճանչնամ այդ առարկան որ իմ դէմս կը գտնուի, օրինակի համար, վարդը, միթէ այս իմ վարդի նկատմամբ ունեցած տեղեկութիւնս միայն հինգ զգայարանքներէ դէպի ուղեղ ընթացող թրթռացումներու ամբողջութի՞ւնը կը կազմէ, եթէ ոչ կը գտնուին անոր մէջ աւելորդ տարրեր եւս: Հոգեբանութիւնը ցոյց տուած է թէ վարդը միմիայն թրթռացումներու ամբողջութիւն չէ: «Վարդ» ըսել կարենալու համար, այն առարկային նկատմամբ զգայարաններէն ընդունուած ազդեցութիւնները իրր զոյգութիւն ի մի կ'ամփոփեմ. ես որ գիտակցութիւն ունիմ, այդ գոյակին՝ ինծի և իմ շուրջս գտնուող իրերուն հետ ունեցած առնչութիւնը կ'որոշեմ. թէ ի՛նչ նպատակ, ի՛նչ ծառայութիւն, ի՛նչ գեղեցկութիւն ունի և ի՛նչ օրէնքներ կը տիրեն անոր մէջ կ'ըմբռնեմ և վերջապէս, անոր բիւրազան կապակցութիւնները կը փնտռեմ և կը գտնեմ: Ուստի, երբ «վարդ» կը յօրջորջենք, անոր մասին եղած տեղեկութիւնը չենք կրնար սապէս հաւասարութեան գնել. այսինքն, «վարդ»=Աչքէն մտնող լոյսի թրթռացում+ականջէն մտնող ձայնի թրթռացում+ռնգունքէն մտնող հոտի թրթռացում + լեզուէն մտած գտնող համի թրթռացում+ձեռքէն մտած գտնող շօշափման թրթռացում + ուղեղին մէջ այս թրթռացումներու արձագանգները: Այլ կրնանք սապէս ըսել «վարդ»ի տեղեկութիւնը = Յիշեալ հինգ տեսակ թրթռացումներ + «վարդ» ըսուած գոյակին մէջ իմացական տարրեր + խորհող մտքի իմացականութեան օրէնքները: Նմանողութիւնով մը բացատրենք ասիկա: Լուսանկարիչ մը, գլուխը ծածկելով իր մեքենային քօղին ներքեւ և մեքենային ծայրը սպրդեցնելով շուրջը գտնուող առեւնքող տեսարանի մը տարբեր կողմերուն, 10-15 հատ պատկերներ կը լուսանկարէ և ապա քաշուելով մութ սենեակ մը, քիչ վերջը կը բերէ քեզի ցոյց տալու թուղթի մը վրայ առնուած խիստ ճաշակաւոր հիանալի պատկեր մը: Հիմա ըսէ՛ք միթէ «Այս պատկերը լուսանկարչական մեքենային՝ աչքէն 15 անգամ մտած գտնող լոյսերու ամբողջութիւնն է» եթէ ոչ լաւագոյն է ըսել, «Այն պատկերը դուրսը գտնուող գեղեցիկ տեսարանի մը մասերուն վայելուչ և ճաշակաւոր կերպով կարգադրուած լուսանկարն է որ 15 ընտրեալ կէտերէ քաշուած է»: Բոլոր տեղեկութիւնները հինգ զգայարանաց արդիւնքը և ուղեղին մէջ առաջ եկող թրթռացումներու համագումարումն է և ոչ ուրիշ բան ըսելը այնպիսի յայտարարութիւն մըն է, որ շատ հեռի է իրականութենէ:

Ամէն անհատ, որ տեղեակ է փիլիսոփայութեան և հոգեբանութեան պատմութեան, քաջ գիտէ թէ այն օրէն ի վեր երբ մարդիկ ծանօթութեան բնութիւնը քննելու սկսան, ծանօթութիւնը միմիայն հինգ զգայարանաց մէջ սահմանափակելու մասին եղած բոլոր ջանքեր ի դերեւ ելած են:

Նոյն իսկ նոր փիլիսոփայութեան մէջ Լաք, Հիւմ, Գոնտիլյաք, Ճ. Ս. Միլ, և ուրիշ շատեր թէեւ վեր հանեցին այս գրութեան նպաստող բոլոր ապացոյցները, սակայն և այնպէս, Լայպնից, Րիտ, Քանթ, Մըգօշ և դեռ ուրիշ բազում փիլիսոփաներ յաջողած են հերքելու անոնց գրութիւնները:

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(33)(

ՄԻԼԻՈՆՆԵՐՈՒՆ ԽԱՂԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՎԱՐՆՈՅ ՄԱՐԴԻԿ

Ե.

Մարքիզուհին մեզմը յետադարձ թուումը ընելով մէկ քանի օրուան մէջ անցած դարձածներուն, հետզհետէ կը հաստատուէր իր յոռետեսութեան մէջ ու համոզուիլ կ'սկսէր թէ արդարեւ կապ մը կար Հանրիի ու կարուհի Ժաննը Լըպրէնի միջեւ. արդեօք այս աղջիկը կը սիրէ՞ր զինքը, արդեօք անոր անսակնկալ կերպով ապարանքէն բաժնուիլը սիրային ցլիանքի՞ մը հետեւութիւնն էր, արդեօք Հանրին ու նշանածը հանդիպումը ձգելու և իր միջամտութեամբ անոնց երջանկութիւնը չխանգարելու խղճմտութեա՞մբ զոհած էր իր անձը կարուհին. խե՜ղճ աղջիկ...: Բայց Հանրի ալ չէր կրնար դիմանալ անկէ բաժնուելու վիշտին, զայն կը փնտռէր. Ժաննը Լըպրէնը, ա՜խ անիկայ միայն կը փնտռէր, Հանրիի արցունքները, տենդերը և անոր վէրքը, Ժաննը Լըպրէնի կորսուելուն հետեւանքներն էին միայն: Մարքիզուհին իր այս տագնապալից մտածումներուն մէջ:

—Արդեօք կը սխալի՞մ, մեղայ, բայց ինչո՞ւ Թամբը փողոցը գացած էր Հանրի, ինչո՞ւ վիրաւորուած էր հոն...:

Երեսասարդին տենդը կը սաստկանար հետզհետէ. ասեղնաձուցիչը կը բարձրանար շարունակաբար. հիմա վէրքին տենդն ալ աւելցած էր աղջի տաքութեանը վրայ. ալ կը զառանցէր, կռակներու մէջ կը տապկուէր, անկողնին մէջ չէր կրնար վայրկեան մը հանգչել մնալ, ամէն վայրկեանը անգամ մը կը դալարուէր աջ ու ձախ ու կը զառանցէր ուժգին ձայնով: Հանրի երբ մօրը ուղղէր խօսքերը՝ իր այս ուշակորոյս վիճակին մէջ անգամ կը փոխէր ձայնը ու զգայուն չէնչանրով:

—Վստահ եղիր, մայրի՛կ, կ'ըսէր, Սիտօնիան կը սիրեմ, երջանի՛կ պիտի ըլլամ անոր հետ, քու կասկածներդ անտեղի են, Պրէսսիէօի աղջիկը խիստ գեղանի չէ՞...:

Խեղճ մարքիզուհին ասոնց հանդէպ բոլորովին շլմորած.

—Ինչ կ'ըլլաս կ'ը զաւակս, կ'ըսէր, տե՛ս, անհասաելի քովդ եմ ես. չե՞ս տեսներ մայրդ, մօրդ ձայնը չե՞ս լսեր Հանրիս:

Բայց ո՞ւր էր Հանրին, անիկայ ուրիշ աշխարհի մը մէջ կ'ապրէր հիմա. մարքիզուհին ուրիշ մտածում մը ունեցաւ. մանկութեան շրջանին երբ լար ձանրի ու չհանդարտէր, թեւերուն մէջ կ'առնէր զայն ու կը քնացնէր, այս անգամ ալ դրկեց ցաւատանջ երիտասարդը ու անոր հրավառ դէմքը արցունքներովը ողողելով՝ սկսաւ անուշ անուշ օրօր երգել լալահառաչ:

Հանրի քնացած էր մայրական գիրկին մէջ, հապա մա՛յրը...:

Զ.

Պանքէր Պրէսսիէօ նախապէս պայման դրած էր Անտրէ Տրլօսի, որ բնաւ գրաւոր տեղեկութիւն չտայ իրեն, անձամբ գայ ու բերանացի հաղորդէ ըսելիքները. այն օրէն ի վեր Տրլօս ամէն երկուշաբթի կ'այցելէր պանքէրին ու բերանացի կը պատմէր բոլոր անցած դարձածները. Հանրիի վիրաւորուելուն այնչափ կարեւոր դէպքն իսկ չհամարձակեցաւ հեռաձայնով ծանուցանել դրամատէրին, այս ծանր վէրքը գուցէ հիմէն ոչնչացնէր ամուսնական խնդիրը: Անտրէ խորապէս զգածուած էր ու չէր համարձակեր ո՛չ հեռաձայնով տեղեկութիւն տալ Պրէսսիէօի, ո՛չ անձամբ այցելել անոր:

Բրմօրի մարքիզը աստուան դէմ վերադարձած էր ուրախ զուարթ. Անտրէ խելքն հաղորդեց զաւկին վիրաւորուիլը անոր:

—Զարմանալի՜ բան, բացագանչեց մարքիզը, Հանրի ինչ գործ ունի եղեր նոյն տեղուանքը. ինչ որ է, իմաց տո՛ւր Պրէսսիէօի:

—Ո՛չ, ձեր հրամաններուն սպասեցի:

—Շատ լաւ, վաղէ՛, իմացուր:

Մարքիզը ուղղակի Հանրիի սենեակը գնաց, հոն կնոջը՝ մարքիզուհիին հետ երեւ երեսի գալու չէր համարձակեր և սակայն տեսնելով որ սան ըրիւն ալ հոն է, խիստ փափկանկատ կենցաղագիտութեամբ ձեռքը համբուրեց կնոջը ու սկսաւ հարցաքննել բըժիշկը: Մարքիզը վերջին ծայր լայնամիտ ու անհոգ մէկն էր, ուստի սաստիկ պատասխաններէն գոհ մնալով.

—Բան մը չէ եղեր, ըսաւ, ասոր պէս անցածներ տեսած եմ, ասոր անունը տալ անգամ չատ է, Բրմօր մը սանկ նանկ գանակներով չի կրնար գետին տապալիլ, ես կը ճանչնամ զաւկիս երակներուն արիւնը, Հանրին դեղ անգամ չուզեր տաքծօ'ն, կ'աղաչեմ չափաւորով դարմանեցէք այս անառակը. ըսաւ մտահոգ մի՛ ըլլաք սիրելի մարքիզուհի:

Մարքիզը այս բառերը արտասանելէ ետք ուրախ զուարթ ձեռքով ու նոյն իսկ քիթին տակէն խաղ մըն ալ մըլտալով մեկնեցաւ սենեակէն:

—Անհաւատալի Հանրիէն աւելի տղայ մը, ըսաւ ինքնիրենը:

Անտրէ Տրլօս այս պահուն Պրէսսիէօի պանքան հասած էր. դրամատէրը այն ատեն խիստ յոռի տպաւորութեան տակ արթնցած էր ու չարադէպ մտնութիւններ տալով իր տխուր կացութեանը՝ կը վախնար որ գործերը ձախորդ պիտի երթային այն օր, ինչ որ ծայր աստիճան նեղութիւն մը ենթարկած էր զինք: Պրէսսիէօ նախ և առաջ գրասենեակին խուցը ու վերջին ձեւով չինուած դրամարկղը գննութենէ մը անցուց. թէեւ ընդհանուր երեւոյթին մէջ ո և է անկանոնութիւն չկար, սակայն պանքէրը իր անբացատրելի հաստատութեամբ հակցած էր դրամարկղին բացուած ու օտար ձեռքէ մը անցած ըլլալը: Դրամարկղին թուաբար կղպանքին գաղտնիքը Սիտօնիայէ ուրիշ ո՛չ ոք գիտէր, պանքէրը ամէն հաւանականութեան դէմ պատրաստ դըտնուելու կանխազգուշութեամբ աղջկանը յանձնած էր դրամարկղին մէկ բանալին ու անոր գործածութեան եղանակը հրահանգելով.

—Աշխարհք է աս, ըսած էր Սիտօնիայի, ինչ կ'ըլլայ ինչ չըլլար, ո՞վ գիտէ, եթէ դիպուածով կամ արկածով մը օծիքս ձեռք տամ, դրամարկղս կը բանաս ու մէջը դտածներդ կ'առնես կը փախչիս:

Հիմակուհիմա սակայն միմիակ պանքէրը կը գործածէր դրամարկղը զոր բանալով քննեց դրամատոմսերն ու պարտամուրհակները, ամէն բան իր տեղն էր, միմիայն Անտրէ Տրլօսի կեղծ մուրհակը անյայտացած էր. Պրէսսիէօի այս թանկագին կորուստէն վերջին ծայր ազդուած՝ անմիջապէս աղջիկը կանչել տալու ու մինչեւ անոր գալը ինք սկսաւ մտածել այս անակնկալութեան վրայ. Տրլօսի մուրհակը իր խելքին մէջ կուտ մը իսկ չէր արժէր թէեւ, բայց զայն իր ձեռքին տակ հպատակեցնելու և Բրմօրներու գաղտնիքը հասկնալու համար պատուական զէնք մըն էր, առանց որուն, գուցէ իրենց խնամութիւնն ալ խզուէր այս աղմուկին ընթացքին հետ. և սանկ դժբախտութիւն մը ամենամեծ հարուածը պիտի ըլլար իր դրամապաշտութեան դէմ արձակուած:

(Շարունակելի)

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Երգելու օգուտները.—Մորթը ճերմկցընելու եղանակ մը.—Ալքոլը այրուցքին դէմ։

Նրեւելի առողջապահ Մ. Թէպրօ երգելու մասին հետեւեալ կարծիքը կը յայտնէ։

Երգը, կ'ըսէ, մարդոց բնաւորութիւնը կ'ազնուացնէ եւ մեր ձայնին ազնուութիւն տալով՝ կը կանոնաւորէ զայն։ Երգին մամուոր կրթութիւնը կուրծքին մեծնալուն կը նպաստէ, մշտաւոր աշխատութեան մէջ տեսակ մը զուարթութիւն եւ հաճոյք կը պարգեւէ եւ առավ օգտակար կը հանդիսանայ մարդուս առողջութեան պահպանումին։

Հակառակ ժողովրդական համոզումի մը, կերակուրէ անմիջապէս յետոյ երգելը վնասակար է, որովհետեւ ստամոքսը լեցուն ըլլալով ու դէպ ի կուրծքը երկննալով՝ արեան շրջանի եւ շնչառութեան պաշտօնները կը նեղուին։

Կուրծքի եւ սրտի հիւանդութիւններէ տառապողները պէտք է բացարձակապէս զգուշանան երգելէ, հակառակ պարագային ենթակայ կ'ըլլան հազի, նիհարութեան եւ արիւնթուքի։

* * *

Ամերիկացի քիմիագէտ մը ճերմկնալ ուզող սեւերուն հետեւեալ փափուկ գործողութիւնը կը յանձնարարէ։

Սեւամորթը պէտք է փակել բոլորովին մութ սենեակի մը մէջ, ուր բորակածին աղը չոգիացած պիտի բուրէ միշտ։ Ասկէ զատ, ենթական պիտի զգուշանայ ուտելէ միս, հաւկիթ, բուսակէններ, թթու ըմպելիքներ եւ ամէն անոնք որ իր մէջ ծծումբ կամ երկաթ կը պարունակէ։

Այսպէս, գործողութիւնը պիտի շարունակուի երեք ամիս, որմէ յետոյ մորթին սեւութիւնը բոլորովին պիտի անհետի։

Աչքը լո՛յս ճերմկնալ ուզող ... սեւերուն։

* * *

Երբ մեր մարմինին որ եւ է մէկ մասը այրի, առանց վայրկեան մը կորսնցնելու՝ ալքոլը կարելի եղածին չափ տաքցնելով եւ լաթ մը անոր մէջ թրջելով, այրած մասին վրայ դնելու է։

Թէեւ առջի բերան ցաւը աւելի կը սաստկանայ, սակայն շատ չանցած բորբոքումը կ'անցնի երբ քանի մը անգամ լաթը փոխենք։

Տասը վայրկեանէն ցաւը կը մեղմանայ եւ մէկ ժամէն բոլորովին կ'անհետի։

ՀՐԱՉԵԱՅ ՏԷՐՈՍԿԻ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԶԱՐԸ ԿԸ ԴԻՄԱՒՈՐԷ ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Բէվալ պատմական տեսակցութեան անմիջական տեսարան մը կը պարզէր, երբ երկու Տէրութեանց վեհապետներուն մարտանաւ-զբօսանաւերը զիրար դիմաւորելու ծովուն բացերը։ Գշ. օր Զարն ու Զարուհին Բեթերսպուրկէն ճամբայ ելան փոխադրուելու համար իրենց ամառնային բնակավայրը, Բեթերհօֆ։ Նստան կայսերական Սթանտարթ զբօսանաւը Նոյնին կայսերական վեհափառութիւնք, իրենց զաւակներուն հետ, Պաթէնպէրկի Լուիզ Իշխանուհին, Թիկնապահապետ Պառոն Ֆրետերիքս, Լոնտոնի ռուս դեսպան կոմս Պէնքէնտորֆ, իսկ Բեւեռային Սթար զբօսանաւը նստան Մայր-Զարուհին, Մեծ-դուքս Միխայլ, Մեծ-դքսուհի Օլկա, Օլտէնպուրկի Բէթեր իշխանը եւ Յունաստանի Թագուհին։ Ռուս վարչապետ Սթօլիբին, արտաքին գործոց նախարար Իզվոլսքի եւ ծովային գործոց նախարար Տիքօֆ կայսերական զբօսանաւերուն հետեւեցան Ալմազ յածանաւով։ Թնդանօթները ողջոյնի համար գոռացին, երբ անգլիական արքունիքին մեծ զբօսանաւը ծայր տուաւ հորիզոնին վրայ։ Սթանտարթ յառաջացաւ, եւ շքեղ մակոյկներ ծով իջեցնելով Զարը գնաց Էտուարտ Թագաւորին եւ Ալեքսանտրա Թագուհիին զբօսանաւը, ուր բարի գալուստ մաղթեց Նոյնին Վեհափառութեանց։ Երկու Վեհապետներուն հանդիպումը յոյժ սիրալիր եղաւ, քանիցս ողջագուրեցին զիրար։ Քիչ յետոյ Անգլիոյ Թագաւորն ու Թագուհին գացին Սթանտարթ ռուս կայսերական զբօսանաւը, ուր ողջունեցան Զարուհիին, Մայր-Զարուհիին, կայսերական ընտանիքին միւս անդամներէն։ Ներկայ էին նաեւ արտաքին գործոց նախարար Իզվոլսքի, վարչապետ Սթօլիբին եւ ծովային նախարար Տիքօֆ։ Ողջոյններէն վերջ երկու Վեհապետները իրարու ներկայացուցին իրենց հետեւորդները։

Իշխան Կալիցին եւ ծովակալ Կոմս Հէյտէն հիւրամեծար կարգուած են Էտուարտ Թագաւորին, իսկ իշխան Մօրչաքօֆ՝ Ալեքսանտրա Թագուհիին։

ԷՋ ՄԸ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ԶՕՐԱՎԱՐ ՊՈՒԼԼԸՐ

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Բ.

(Շար. Թւ. թիւէն եւ վերջ)

Իր առջեւ գտնուած գործին համար փոքր եւ անբաւական, բրիտանական փոքրիկ բանակը կուռ կարգերով շարուեցաւ Քոլէնսոյի առջեւ Պուլլըրի հրամատարութեամբ, լի վստահութեամբ թէ կարող պիտի ըլլայ յաղթել Պօէրներուն, եթէ սակայն կարելի ըլլար յարձակիլ անոնց հողապատնէշներուն եւ գիծերուն վրայ։ Պուլլըր միտքը դրած էր եւ ծրագիրներն ալ այնպէս էին ճակատային յարձակում մը ուղղել թշնամիին ամրաձանուոր գիծերուն դէմ, որոնք պաշտպանուած էին հողապատնէշներով, հրետանիով եւ հազարաւոր ճարտար նշանառուներով։ Մինչեւ վերջը ուժգին յամառութեամբ մերժեց յարձակիլ Հլանկվէյնա Բլուրին վրայ, դառնալ Պօէրներուն ձախակողմը, եւ այդ ճամբէն անցնիլ Թուկէլայէն։ Իր իսկ գրասեղանին վրայ լրանեսած էր անոնց գաղափարը, այսու հանդերձ, բաղում անյաջողութիւններէ վերջ պարտաւորուեցաւ այդ շարժումն ալ ընել։ Ուղղակի քալեց անոնց դէմ, յուսալով թէ Պօէրք պիտի չխիզախէին երբ առաջ քալէր յարձակումի համար, այլ սանկ նանկ թեթեւ կռիւ մը միայն պիտի մղէին։ Պուլլըր զինուորական առաջին քննութեան գլուխը անցաւ ինք դէպ ի Քոլէնսօ, եւ երբ Պօէրները հրամատարութեամբ Ժուպէրի եւ Պոթայի անշարժ ու պահուըտած կը մնային, Պուլլըր յայտարարեց թէ քաշուելու վրայ են անոնք։ Բայց Պուլլըրի պատոտ գուշակութիւնները բոլորովին ցնորուեցան եղան, գոռացին պօէրական թնդանօթները անգլիական զօրքերուն մօտենալուն վրայ, եւ երբ թշնամին սաստկապէս կը ռմբակոծէր մանաւանդ Հարթի Իռլանտական կիսաբրիկատը, ճիշդ գետին վրայէն։ Խորունկ եւ ուժգին կը հոսէր Թուկէլա, կամուրջը անանցանելի էր, եւ պօէրական թնդանօթներուն ռումբերը, եւ մանաւանդ բազմահարուածեան հրացաններուն ա՛լ աւելի մահացու կրակը խիստ մօտէն խափանեց անգլիական յառաջխաղացութիւնը, եւ ապացուցուեցաւ թէ ճակատային յարձակում մը յուսահատական էր։

Գնդապետ Լօնկի մարտկոցները, Պուլլըրի աջակողմէն յառաջանալով, երկաթուղիին միւս կողմէ, բաց դաշտին վրայ անկարողութեան դատապարտուեցան Թուկէլայէն 800 եարտա հեռու, նոյնքան ալ հեռի Վիլի Բերդէն։ Գնդապետը աւելի կրակի մը ենթարկուեցաւ, բայց այդ քաջամարտիկ գնդապետը առանց դադրելու մինչեւ վերջը կռուեցաւ իր երկու մարտկոցներովը։ Բայց եղան Պօէր հրացանակիրներ որոնք գետէն անցնելով Թուկէլայի եզերքը եկան եւ Հլանկվէյնա Բլուրէն սոսկալի կրակ մը մաղեցին բրիտանացի թնդանօթաձիգներուն վրայ։ Մի առ մի վիրաւորուեցան կամ սպաննուեցան, եւ Լօնկ ինքնին, եւ մարաջախտ Ռոպէրթսի երիտասարդ զաւակը՝ տեղակալ Ռոպէրթս ինկան դիտապատ։ Անկարելի եղաւ եղներ գտնել թնդանօթները փոխադրելու համար, թէեւ յուսահատական ճիգեր եղան։ Պուլլըր որ ձախակողմ գացած էր զօրավար Հարթի ուժերուն հետ, կանչուեցաւ դէպ ի աջակողմ։ Հասկցաւ թէ նոր ո եւ է յառաջխաղացութիւն յուսահատական էր եւ հրամայեց նահանջել։ Նոյն օրը կէս օրէ վերջ Լիթլթըն եւ Հիլտեարտ զօրավարները խնդրեցին որ արտօնուին փրկել տասը թնդանօթները։ Լիթլթըն կ'ըսէր թէ առանց ո եւ է կորուստի պիտի կրնար կատարել այդ գործը, եւ իր մարդիկը ուրախութեամբ պիտի դիմանային մինչեւ գիշեր, եւ կարելի պիտի ըլլար Լօնկի տասը թնդանօթները ապահովաբար փոխադրել անգլիական բանակատեղին։ Բայց Պուլլըր «ո՛չ» կ'ըսէր, եւ հրամայեց որ զօրքերուն նահանջը շարունակուի։ Կ'ըսէր. «Երկու մարտկոցները պարզ զինուորի մը անգամ կեանքը չեն արժեր։» Պուլլըրի տարօրինակութիւններէն մին եղած է միշտ արհամարհանք մը թնդանօթին համար։ Թնդանօթները նեղութիւն կը պատճառեն, կ'ըսէր, կը դանդաղեցնեն շարժումները, աւելի աղմուկ կը հանեն քան թէ մարդ կը սպաննեն։ Գալով բարոյական արդիւնքին, բոլորովին կ'անգիտանար զայն։ Օլտրշօթի ռազմախորհրդին վերջ ամէն առտու դաժան կերպով կը գանգատէր թնդանօթաձիգներուն շփոթութենէն։ Կը պատմէր թէ գիշերային յարձակումի մը ժամանակ թնդանօթաձիգ սպայ մը շփոթութենէն գնաց կրակ ըրաւ է՛ն խոշոր թնդանօթէն, եւ ի՛նչի նշան առնէ աղէկ,— ոչինչի, միայն թէ ապահովաբար թշնամին իմացաւ թէ այն կողմը թնդանօթ կայ եղեր։ Քոլէնսոյէն վերջ Պուլլըր անսովոր կերպով անտանելի դարձաւ բնաւորութեամբ, դէգ, սրտնեղած, բարկացկոտ, մանաւանդ թէ լուռ, մինչեւ իսկ իր սպայակոյտի անդամներուն հետ։ Իր սեփական խորհուրդը կը պահէր յամառ եւ հաստատամիտ կերպով, կ'երթար կուգար միեւնոյն ծրագրին կը յանգէր։ Թուկէլան անցնիլ, առանց նոր յատակաձեւ մը ընդունելու Պօէրական գիծերը ծակելու եւ Լէտիսմիթը ազատելու համար։ Կրնար ծովեզերքէն խոշոր թնդանօթներ բերել տալ եւ ռմբակոծել պօէրները իրենց հողապատնէշներուն վրայ, բայց նախամեծար համարեցաւ միշտ քալել յառաջ դէպ ի ձախակողմ, քանի մղոնի չափ, եւ Թուկէլան անցնիլ Թրիքհարտի հունէն։ Ամբողջ շաբաթ մը անօգուտ ճակատամարտներ եւ անկապակ նախաճիրներ եղան։ Նոյն իսկ Թրիքհարտի հունին վրայ կրնար յաջողիլ, եթէ անվեհեր առաջ քալէր եւ վստահութիւն ունենար իր պահեստներուն վրայ։ Նոյնը նաեւ Վաալքրանցի եւ Սփիօն Քոփի վրայ։ Տակաւին վերջին բառը չէ ըսուած սխալմանքներու եւ ձախողութեանց այդ ողբալի աղէտքին պատմութեան համար։ Սփիօն Քոփ Բրիտանացիներուն ձեռքն էր, բայց չի գիտցուիր ի՛նչ պատճառաւ Լիթլթընի հրացանակիրները վերջ ի վերջոյ լքեցին զայն։ Եւ դարձեալ Պօէրները Անգլիացիներուն պէս լեռնէն քաշուեցան, բայց իրողութիւնը ա՛յն էր թէ Սփիօն Քոփը պարպողը առաջին անգամ Անգլիացիք եղան։

Թուկէլայի երկայնքը ա՛յն տխուր ու մութ օրերուն մէջ խորհրդաւոր ամպ մը կարծես ուրուականի նման իջած էր Պուլլըրի վրայ, բացարձակապէս փոխելով անոր բնութիւնը։ Նախապէս թշնամիին համար ունեցած ծայրագոյն արհամարհանքէն անցաւ գրեթէ ծայրայեղ զգուշաւորութեան եւ պօէրներուն հետ չափուելու երկիւղածութեան վիճակի մը։ Երբեք իր սպայակոյտը չկրցաւ համոզել զինքը որ իր բովանդակ ուժերովը քալէ պօէրներուն դէմ, իր զինուորներէն հազարաւորներուն կեանքը վտանգէ, եւ անցնի սակայն թշնամիին կարգերուն մէջէն եւ Լէտիսմիթը, որով նաեւ անգլիական ռազմագիտութեան խախտուած դիրքը փրկէ։ Արդարեւ զարմանալի, ապշեցուցիչ բան էր տեսնել այս անձնապէս անվախ ու սրտոտ մարդը ա՛յսքան ծայրայեղ զգուշութեան մատնուած, երբ իր չորհերը, համբաւը յայտնապէս վտանգի մէջ էին։ Ինք հարիւր անգամ վտանգեց իր անձը, ուղղակի խիզախելով մահուան։ Բայց մինչեւ վերջը խնայեց, եւ չթողուց որ իր զինուորները ծանր կորուստի մատնուին, Պուլլըր վերջին ծայր ցաւած էր իմանալով որ Լոնտոնէն մեծ հանդերձանքներով ճամբայ կ'ելնէ Լորտ Ռոպէրթս՝ Օրանժի մէջէն քալելու յատակաձեւով։ Ինք Պուլլըր Նաթալի մէջ պիտի թողուէր որ կռուի, մինչ Ռոպէրթս ուրիշ կողմէ պիտի քալէր։ Բայց Պուլլըր ցաւելու իրաւունք չունէր. ինք ա՛յնքան դանդաղ կ'երթար, եւ Լէտիսմիթը պաշարումէ ազատելու պէտքը ա՛յնքան անհրաժեշտ էր որ իր հրաժարեցումը արդարացաւ։ Բարեբախտաբար, զօրավար Ֆրէնչ իր շնաշխարհիկ ճարտարութեամբ յաջողած էր որ ըմբոստութենէ զերծ պահել Բարիլյայի Գաղթականութիւնը։ Վերջ ի վերջոյ, ուրիշ անգլիական նոր ուժերու առաքումը եւ թշնամիին վրայ այս պատճառաւ տեղի ունեցած ճնշումը կարողացուցին Պուլլըրը անցնիլ Թուկէլան։ Լէտիսմիթ պաշարումէ ազատուեցաւ վերջապէս Մարտ 3ին, Բիէթէրս Հիլի վրայ բուռն եւ յաղթական կռուէ մը վերջ։ Եւ յայտնի երեւցաւ թէ բրիտանացի զինուորը — եթէ պատեհութիւն տրուի իրեն — կը յաջողի իր գործը ի գլուխ հանել եւ յաղթահարել պօէրները։

Լէտիսմիթի անկումէն վերջ, յատուկ հրամանաւ խեղճ Պուլլըր երկար ժամանակ այն կողմերը մնաց անգործ։ Հաւանաբար մեծ բանակ մը ունէր, եւ խիստ կը փափաքէր յառաջ քալել մտնել Օրանժ կամ Բրեթորիա Թրանսվալի մէջ։ Հաւանաբար Լորտ Ռոպէրթսէն առաջ պիտի երթար հոն, եւ միացեալ յառաջխաղացութիւն մը պիտի կրնար փութացնել պատերազմին վախճանը։ Բայց այսպէս պիտի չըլլար։ Գնաց անցաւ Մէճուպէի եւ Լէնկ'ս Նէքի քովերէն, մտաւ նաեւ Թրանսվալ, ճամբան մանր մունր կռիւներ ունենալով, բայց այդ միջոցին տեղի ունեցած էին արդէն ամէն տեսակ պատմական դէպքերը։ Քրօնիէ անձնատուր եղած էր. Պլէօմֆօնթայն եւ Բրեթորիա գրաւուած էին Լորտ Ռոպէրթսի բանակին կողմէ։ Պուլլըր Պէլֆասթի մօտ միացաւ Ֆրէնչի եւ Լորտ Ռոպէրթսի ուժերուն։ Հիմա ճշդիւ իրեն ուզած ձեւովը մասնակցեցաւ սա՛ կամ նա կռիւներուն դարձեալ, Պօթայի ետեւէն գնաց Լիտէնպէրկի կողմերը հալածելու զայն. ճիշդ իր ուզած կռիւն էր. կոխել անցնիլ, ձին վազցնել եւ թեթեւ յաջողութիւններ ձեռք բերել։ Վերջապէս 1900ի վերջերը Լորտ Ռոպէրթս ծանոյց թէ պատերազմը գործնականապէս աւարտած էր եւ Սըր Րետվըրս Անգլիա դարձաւ։ Բայց նոր եւ յուսադրին երկամեայ պատերազմի մը նախաբանը եղաւ դարձեալ ռազմիկանական գործը։ Բայց ասիկա վերապահուած էր Լորտ Քիչնըրի։

Պուլլըր Անգլիա դարձին ջերմագին ընդունելութիւն գտաւ։ Ժողովուրդը բնաւ չէր ուրացած անոր ընտիր յատկութիւնները, Իր յամառութիւնը կը գովուէր, իրեն կը վերագրուէր Պօէրներուն կռնակը կոտրելու մեծ գործը։ Ժողովրդային դիւցազն էր դարձեալ Պուլլըր, ինչպէս նաեւ Ռոպէրթս, որ յաջողութիւններ տարած էր իր աւելի խոշոր բանակով։ Իրեն յանձնուեցաւ Անգլիոյ մէջ Ա. Զօրաբանակին հրամատարութիւնը եւ կրկին գնաց Օլտրշօթ։ Բայց իր ասպարէզը վերջացած էր իբրեւ զինուոր։ 1906ին քաշուեցաւ ասպարէզէն իր ընտանիքին ծոցը, ուր մնաց մինչեւ վերջը։

Բացառիկ կերպով հզօր նկարագրի տէր մարդ մը, թշնամիներ ինչպէս նաեւ քննադատներ ունէր։ Առաջինները կ'ըսէին թէ Մէֆքինկի իր բախտին թողուիլը Պուլլըրի կողմէ յանձնարարուած էր, նաեւ Քիմպըլի եւ Լէտիսմիթ իրենց ձախողութիւնները Պուլլըրի երեսէն քաշեցին։ Իր քննադատներն ալ կ'ըսեն թէ ծայրայեղ զգուշաւոր էր իր մարդոց եւ անոնց արիւններուն խնայելու համար։

Հաւատարիմ, անկեղծ եւ քաջ էր, եւ սրտի տրամադրութիւնը պատուական։ Բարի, վստահելի Պուլլըր։ Իրաւ զինուորական մեծ հանճար մը չէր, կամ աշխարհի հզօր զինուորներուն կարգերուն մէջ չի մտներ, բայց անոնցմէ վեր է սա՛ իմաստով որ քաջ, մեծանձն, բարի, կակուղ Անգլիացի մըն էր, որ շարունակ կ'աշխատէր իր պարտքը կատարելու, եւ կատարեց զայն առանց իր խիղճը ծանրաբեռնուած ըլլալու։

Թրանսվալի մէջ մեծ ցաւ պատճառեց իր մահը։ Իր Պօէր ախոյեաններէն ողջ մնացողները՝ գլխաւորութեամբ զօրավար Պոթայի ցաւակցութիւն հեռագրեցին։ Պուլլըրը անգլիական բանակին ամէնէն սաստիկ կռուողներէն մին կը նկատէին, եւ կը յայտարարէին թէ անարդար են Պուլլըրի դէմ եղած քննադատութիւնները Նաթալի մէջ անոր մղած կռիւներուն առթիւ, որոնց կը մասնակցէին զօրավար Պոթա եւ Սմաց։

Ոչ ոք Պուլլըրի չափ աղէկ գիտէր Մեծին Բրիտանիոյ կանոնաւոր բանակին մեքենականութիւնը։

Բայց Պուլլըրի անունը դժբախտաբար կապուած է անգլիական աղէտքներու երկայն շարքի մը հետ։ Թուկէլա գետը գերեզման եղաւ շատ մը համբաւներու եւ թանկագին կեանքերու։ Երբեք անգլիացի զօրավարներուն միտքէն չէր անցած թէ Պօէրք ամրութիւններով եւ պաշտպանողական կրնձաւոր հողապատնէշներով ծածկած էին այդ գետին եզերը բարձրացող երկու մեծ բլուրները։ Կը կարծուէր թէ մէկ հարուածով կարելի պիտի ըլլայ քակել Լէտիսմիթի պաշարման շղթան։ Եկաւ ա՛յն օրը որուն անհէտ կը սպասէր անգլիական ազգը։ Դեկտ. 15, 1899, ճիշդ ինը տարի առաջ։ Բնաւ միտքէ չէր անցներ մօտալուտ աղէտքը։ Առաջին ընդհարումէն վերջ առաջին լուրը քաջալերական էր։ Բայց գիշերը ուշ ատեն եկաւ այն ցաւալի լուրը թէ Քոլէնսօ քշուեր է բանակը 1100 մեռեալներով եւ տասը թնդանօթի կորուստով։ Ձախողուած ձախողուածի ետեւէն անձրեւեց այնուհետեւ։ Թշնամութեանց ընդհարձակ թատրոնին ամէն կողմէն կուգային բրիտանական յարձակումներուն ետ մղուիլը, բրիտանական բանակներուն պաշարուիլը, պօէրներուն յաղթականօրէն արշաւելը անգլիական հողին վրայ։ Բախտը կը մերժէր ճառագայթել Պուլլըրի զէնքերուն վրայ։ Դժբախտութեանց ցանկին վրայ աւելցաւ Սփիօն Քոփի կորուստը, եւ Փ'ռալի վերջը միայն Լէտիսմիթը կարելի եղաւ պաշարումէ ազատել։ Երեք ամիս վերջը միայն։ Եթէ ժամանակին առնուէր Լէտիսմիթ, հարաւային Ափրիկէի ամբողջ ճակատագիրը պիտի փոխուէր։ Բայց եղածներուն վրայ հիմա աւելորդ է երկարաբանել։ Սըր Րետվըրս յետոյ ընտիր ծառայութիւններ մատոյց շատ մը ամիսներ յամառ բայց մանր մունր կռիւներու մէջ։ Պօէրական յատակագիծը խորտակուեցաւ Բաարտէպէրկի առջեւ, եւ Լորտ Ռոպէրթս որ հիմա գործողութեանց վերին հրամատարն էր, Պօէրները իր առջեւէն քշելով յաղթանակաւ Պլէօմֆօնթայն եւ Բրեթորիա մտաւ։ Բայց անգլ. համբաւը մեծապէս դղրդեցաւ, եւ երկու Պօէրական Հանրապետութեանց քաղաքացիները՝ բաղդատմամբ իրենց թիւերուն՝ պէտք եղածը ըրին փառաւոր անուն մը շինելու համար։ Բարոյական ոյժ մը եւ մեծ աւանդութիւն մը շահեցան, զորս Անգլիա չկրնար բնաւ խլել անոնց ձեռքէն, եւ վերջնական յաղթութիւնը՝ որ Մեծին Բրիտանիոյ պատճառեց 250 միլիոն անգլ. ոսկի եւ 20000 թանկագին մարդոց կորուստ, չէզոքացաւ մինչեւ մէկ աստիճան։

Տէյլի Թէլէկրաֆ

ՔՐՈՆԻԿ

ՄԱՂԱՔԻԱ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ՇՆՈՐՀԻՒ Ս. ՀՈԳՒՈՅՆ ԵՒ ԿԱՄՕՔ ԱԶԳԻՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ ԵՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Ամենեցուն որոց անկ իցէ յայտ առնեմք եթէ՝

Տ. Գաբրիէլ Ջէնճիրճեան կ. Պոլսեցի, յորէ անտի քահանայութեան իւրոյ վարեալ է կեանս անվայելս ի Ռումանիա եւ Պուլկարիա, վասն որոյ քանիցս կրեալ է եւ յանդիմանութիւնս ի Պատկ. Կրօն. Ժողովոյ Կեդր. Վարչութեան, բայց նա փոխանակ զգաստանալոյ յառաջեաց յանկանոն կենցաղ, հակառակ քահանայական կոչման իւրոյ եւ պաշտաման, եւ այժմ ի 1900 ամէ հետէ գտանի անպաշտօն ի Գահիրէ Եգիպտոսի, եւ յամառի կալ ընդդէմ հրամանաց Ազգ. Պատրիարքարանի, եւ եկեղեցական տարազիւքն զբաղի ի սովորական արհեստս, մինչեւ իսկ ի գործ գինեպանութեան, եւ ոչ շատացեալ այդու, ուրանայ իսկ զուղղափառ վարդապետութիւնս Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ եւ միտի յայլ եւ այլ դաւանութիւնս առանց իւիք որոշ պատճառի, եւ բաղում ա՛յն է զի հրատարակէ զանձն ի վաղուց հետէ հրաժարեալ ի քահանայական կարգէ, կրելով հանդերձ զքահանայական սքեմն ի գայթակղութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան, եւ ի զուր աշխատ առնէ զԱռաջնորդարանն Եգիպտոսի՝ յուսալ վերստին ընդունելութեան ի պաշտօն քահանայութեան։

Կրօնական Ժողովն Ազգ. Կեդր. Վարչութեան գումարեալ ի 22 Ապրիլի այսր ամի, տեսեալ եթէ քահանայն Գաբրիէլ Ջէնճիրճեան անարգեալ է զպատիւ սքեմին առանց ի միտ առնլոյ զվեհութիւն եւ զվայելչութիւն քահանայական պաշտամանն, ի նկատ էառ թէ փոխանակ հաստատուն կալոյ ի վերայ Առաքելական Ուղղափառ դաւանութեանց Սրբոյ Եկեղեցւոյ մերոյ հաստատեալ է աստ անդ յայտարարութիւնս դաւանափոխութեան, լուաւ եթէ նա համապազ ընդդէմ կացեալ է որոշմանց եւ հրահանգաց Ազգ. Պատրիարքարանի եւ ազդարարութեանց Առաջնորդարանին Եգիպտոսի, եւ յաւել դարձեալ յանձնարարել ազդարարութիւնս, այլ տեսեալ զի անօգուտ լինին ամենայն ջանք, եւ զի որոշմամբ 8 Օգոստոսի 1901 տարւոյ զրկեալ զոլով հանդերձ ի պաշտամանց կարգէն, անտի եւ այս վարեալ է զնոյն անվայել կեանս, որոշեաց զայս նուագ Պատրիարքական կոնդակաւ իսպառ զրկել զնա եւ լուծանել ի քահանայական աստիճանէ, եւ իսպառ կարգալոյծ հռչակել զնա, որով ո՛չ եւս կարէ իբր քահանայ ներկայել եւ գործել, եւ ոչ ընդունել եւ ճանաչել իբրեւ քահանայ ի կողմանէ պաշտօնէից եւ հաւատացելոց Առաքելական Սրբոյ Եկեղեցւոյս։

Զայն որոշումն հաստատելով եւ մեք, սովին կոնդակաւս կարգալոյծ հռչակեմք զԳաբրիէլ Ջէնճիրճեան, եւ ազդ առնեմք ամենայն Առաջնորդաց եւ Փոխանորդաց, Վարդապետաց եւ Քահանայից մերս Սրբոյ Եկեղեցւոյ, Ժողովոց եւ Խորհրդոց, եւ առ հասարակ ամենայն եկեղեցականաց եւ աշխարհականաց, զի յայսմ հետէ ոչ ի սահմանս Պատրիարքութեանս մերոյ եւ ոչ արտաքոյ նորին յայլ երկիրս եւ ի գաւառս, ճանիցեն զնա եւ չընկալցին իբրեւ քահանայ, եւ աղօթեսցեն առ Աստուած, զի պահեսցէ ի շնորհս իւր զամենայն պաշտօնեայս Սրբոյ Եկեղեցւոյ իւրոյ, եւ օրհնեսցէ եւ պայծառացուսցէ զՍ. Եկեղեցի իւր։

Տէր Յիսուս Քրիստոս, Երկնային Հիմնադիրն Սրբոյ եւ Ընդհանրական Եկեղեցւոյ, որ եւ լուսաւորեաց իմաստութեամբ իւրով ամբողջ զԱռաքելական եւ զՈւղղափառ Եկեղեցիս Հայոց, Նա ինքն հովանի լիցի ընդ միշտ ի վերայ հօտին փոքու եւ պահեսցէ զնա յուղղութեան եւ ի սրբութեան, զամենայն պաշտօնեայս նորա զօրացուսցէ ի գործս բարիս եւ յանբասիր պաշտօնավարութեան, եւ շնորհեսցէ ամենայն հաւատացելոց զպէտս նոցա եւ զկարիս, ինքն որ գիտէ զամենայն առաւել քան զոր խնդրեմք եւ իմանամք։

Շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ընդ ամենեսին. ամէն։

Մնամ աղօթարար
ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Տուաւ ի Պատրիարքարանս
Ի 24 Մայիսի 1908 ամի
Ընդ 596 համարաւ կոնդակաց

ՔԱՂԱՔ. ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր եւ ատենապետութեամբ Տիրան պէյ Աչնանի։ Ներկայ էին Տօքթ. Տիգրան պէյ Աճէմեան եւ Մկրտիչ էֆ. Ասատեան։

1. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամներէն Տիգրան էֆ. Մանուկեան հրաժարական մատուցած էր պաշտօնէն, խնդրելով որ նկատողութեան առնուի իր բազմազբաղ վիճակը եւ բաւ համարուի տասներկու տարուան պաշտօնավարութիւնը։ Ժողո՛վը իր ներկայութիւնը կարեւոր դատելով Հոգաբարձութեան մէջ, անընդունելի դատեց իր հրաժարականը եւ որոշեց հրաւիրել զինքը որ շարունակէ իր անձնուէր ծառայութիւնը զոր մատուցած էր ցարդ։

2. Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկին Հոգաբարձութիւնը իր գործառնութեանց հաշիւը մատուցած եւ միանգամայն իր պաշտօնավարութեան շրջանը լրացած համարելով հրաժարական մատուցած էր։ Ժողովը վերահաստատեց Հոգաբարձութիւնը իր պաշտօնին մէջ, որոշելով պակսած անդամոց տեղ նորեր ընտրել։ Իսկ մատակարարութեան հաշուեցոյցը յանձնեց Տնտես. Խորհրդոյ, օրինական քննութիւնը կատարելու համար։

3. Կիպրոսի Թաղ. Խորհուրդը Լարնագայի մէջ մատուռ մը հիմնելու պէտք յայտնած եւ խնդրած էր որ այս նպատակաւ պէտք եղած ծախքը հայթայթելու համար հանգանակութիւն մը կատարելու արտօնութիւն տրուի։ Ժողովը նկատելով որ աղքատներու օգնութեան խնդիրը կայ, առ այժմ կարելի չհամարեց ընդունելու Թաղ. Խորհուրդին առաջարկութիւնը։

4. Տնտես. Խորհրդոյ տեղեկագրին վրայ Ժողովը արտօնեց Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ սեփական տուն մը վաճառումը, որ 64 օսմ. ոսկի կ'արժէր, պայմանաւ որ նոյն գումարը անձեռնմխելի դրամագլուխի մը վերածուելով դարձեալ կալուածի մը յատկանայ։

5. Ժողովը տեղեկանալով որ Գանտիլլիի եկեղեցին անխնամ վիճակի մէջ կը գտնուի, եւ կարելի չըլլար Թաղ. Խորհուրդ մը կազմել, որոշեց Գուզկունճուքի եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդին յանձնել առ այժմ անոր մատակարարութիւնը։

Ժողովը առնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը յայտաբերական խնդիրներով։

ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ բոլոր պաշտօնեաները յատուկ խնդրագրով մը Քաղաք. Ժողովին դիմած էին, ամսականի յաւելում խնդրելով։ Քաղաք. Ժողովը երէկ չկրցաւ սակայն նկատի առնել այս խնդրանքը, իր անդամներուն մեծամասնութեան բացակայութեան պատճառաւ։

ԱՐՂԸՆԻԻ եւ Չնքուշի Առաջն. Տեղապահ Տ. Եղիսէ վրդ. այսօր կը մեկնի իր պաշտօնատեղին Մէտմըրիի շոգենաւով։ Այս առթիւ Հայր Սուրբը երէկ Ս. Պատրիարքին ներկայանալով հրաժեշտ առաւ եւ միանգամայն ընդունեց իր պաշտօնին վերաբերեալ հրահանգներ։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ Ս. Նշանի նորընտիր փոխ-վանահայր Տ. Շաւարշ վրդ. ամէն օր իր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

ՍԱԼՄԱԹՕՄՐՈՒՔԻ Ազգ. վարժարանին երկսեռ աշակերտները երէկ իրենց ուսուցիչներով Ազգ. Հիւանդանոցի պարտէզը գացին եւ մինչեւ իրիկուն հաճելի ժամանց մը վայելեցին։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Ս. Կարապետ եկեղեցին մէջ քանի մը ամիսներ առաջ, ինչպէս գրեցինք, Դպրաց Դաս մը կազմուած էր։ Այս անգամ տեղւոյն քարոզիչը եւ Թաղ. Խորհուրդը այդ ընտրութիւնը Պատրիարքարան տեղեկագրելով անոր հաստատութիւնը խնդրած են։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ մէջ Դշ. օր յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ հաստատութեան յիմարանոցի բաժնին վաղեմի պաշտօնեայ Սիլիվրեցի Լեւոն աղայի, որ կարճատեւ հիւանդութենէ մը վերջ իր մահկանացուն կնքեց 40 տարեկան հասակին մէջ։ Հանգուցեալը աշխատասէր եւ գործունեայ մէկն էր։ Կը նախագահէր Տ. Զաւէն վրդ.։ Հանգուցեալին յիմարանոցի պաշտօնակիցները յուղարկաւորութեան ամբողջ ծախքը իրենք հայթայթեցին։ Ծաղկեպսակներ բռնած էին յիմարներ, որոնք սեւեր հագած իբր յուղարկաւոր ընկերացան մինչեւ Պալըգլըի գերեզմանատունը, ուր ամփոփուեցաւ հանգուցեալին մարմինը։ Յուղարկաւորութեան ներկայ կը գտնուէր նաեւ Հաստատութեան պաշտօնէութիւնը։

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒԻ ԴՈՒՐՍԷՆ Թաղէն մը կը գրէ մեզի.—«Կիրակի օր Թաղիս Ս. Յարութիւն եկեղեցիին մէջ Ս. Պատարագի Թափօրին պահուն փոխ-երաժիշտը յանկարծ բռնելով երգեցիկ մանուկի մը օձիքէն, զայն ծեծելով հրմշտկելով դուրս հանեց եկեղեցիէն, որուն վրայ կ'երեւակայէք անշուշտ թէ արարողութեան ալ պահ մը դադրեցաւ։ Յետոյ սկսան երգեցողութիւնները եւ Թափօրը հասաւ Դասին մէջ, սակայն այս անգամ ալ ներկայ դպիրներէն մէկը ուրիշ մը օձիքէն բռնելով կրկնեց փոխ-երաժիշտին ընթացքը։ Նոյն իսկ երգեցիկ տղոց անկարգապահութեան համար

ԱՅԳԵԿՈՒԹՔ

ԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՓԱՆՓԱՍԵԱՆԻ (ԱԼՓԱՍԼԱՆ) զգացումով, ճաշակով, նրբամտութեամբ լեցուն, սիրուն ու թրթռուն բանաստեղծութեանց ու փանթէզի ոտանաւորներու այս գեղեցիկ հատորը հրապարակ ելած է ամսէ մը ի վեր, և անօրինակ ընդունելութեան մը արժանացած, ձեռքէ ձեռք կը խլուի ու կը փնտռուի ամէն կողմէ։ Հեղինակին գեղեցիկ տաղանդը սիրողները պիտի գտնեն այս գրքին մէջ ներշնչման, ճաշակի և արուեստի երրեակ յատկութիւններով ընդելուզուած սիրական գոհարներ, սիրային տաղեր, մանկական տաղեր, փանթէզի կտորներ ու չքնաղ թարգմանութիւններ որոնք վրէպ կը գերազանցեն, և իրենց յստա՛կ ու ճկուն ոճով ամէն տարիքի ու դասակարգի պատկանող ընթերցողներու հասկնալի ու հաճելի ըլլալու հազուագիւտ յատկութիւնն ունին։ «Այգեկութք»ը Ս. Ակչյեանի գրչէն ելած գեղարուեստական չքեղ կափարիչ մը ունի. կը պարունակէ հեղինակին պատկերը, և 144 էջերու մէջ գեղեցիկ թուղթի վրայ կը խտացնէ 3200 տող ոտանաւորներ։ Կը ծախուի ՀԻՆԳ ղրուշի անհաւատալի գինով, Պոլսոյ բոլոր գրավաճառներուն քով։ Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր զեղչ։ Կեդրոնատեղի Մանզումէի Խմբագրատունը։

«Այգեկութք»ին Ա. քաղն է այս, և հետզհետէ Բ, Գ. Դ. և Ե. հատորներն ալ մօտ ատենէն պիտի հրատարակուին։ Անոնք որ Ալփասլանի գրիչը կը սիրեն — և ո՞վ չի սիրեր — լաւ կ՚ընեն փութալով գնել այս առաջին քաղը, որպէս զի միւսներուն հետ ամբողջութիւնը կարենան ունենալ։

նոյն դպիրը Ճաշու Գիրքը ամբողջ չի կրցաւ կարդալ, և կէս ձգելով դուրս ելաւ։»

ԱՂՋԿԱՆՑ երկրորդական վարժարանի մը պէտքը զգալի էր առաւելապէս։ Պետրոս էֆ. Կարապետեան Կրթական Նախարարութեան մասնաւոր արտօնութեամբ, յառաջիկայ դպրոցական տարեշրջանէն սկսեալ պիտի բանայ վարժարան մը Սկիւտարի մէջ «Կարապետեան աղջկանց երկրորդական վարժարան» անունով։ Այժմէն իսկ սկսած են բանակցութիւնները վարձելու համար մեծ շէնք մը Իճատիէի կողմերը որ կատարեալ յարմարութիւն ունենայ ասանկ նպատակի մը մէջ։ Դպրոցին ներքին վարչութիւնը պիտի յանձնուի Օր. Պէյլիկճեանի։

ԱԶԴ.— Խասգիւղի Ս. եկեղեցւոյ նորոգութեանց աւելցած 3—4000 քաշ կապարի վերջնական աճուրդը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակի օր (1 յունիս)։ Մասնաւոր առնել փափաքողները կը հրաւիրուին Ս. եկեղեցւոյ խորհրդարանը ներկայ գտնուիլ նոյն օր առաւօտեան ժամը 2-5 (Ը. Թ.)։

Խասգիւղ (Կնիք)

*** Ս. Երուսաղէմայ վագֆին Սկիւտար, Եէնի Մահալլէ Թաղ, Մէզարլըք գարշուսի փողոց թիւ 25 գետինը որ 180 կանգուն է, մաքլիւլ եղած ըլլալով աճուրդի դրուած է Թուականէս 31 օր պայմանաժամաւ։

1—3 (կնիք)

27 Մայիս 1908

ԱԶԴ.— Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ սեփական վագֆէն և Սկիւտար Նոր Թաղ Բիլիւէ փողոց գտնուող 22 թիւ գետինը՝ 358½ կանգուն տարածութեամբ, նոյնպէս յիշեալ վագֆին Նոր Թաղ Միքթէպ փողոց գտնուող 15 թիւ գետնին կէսը՝ 135 կանգուն տարածութեամբ, նոյն վագֆին մաքլիւլ մնացած ըլլալով, աճուրդի հանուած են։ Հետեւաբար սոյն երկու գետինները, որոնք նոյն թաղին ամէնէն գեղեցիկ դիրքը կը գրաւեն, գնել առնել փափաքողները կը հրաւիրուին թուականէս մինչև 21 օր ներկայանալ Ս. Խաչի Թաղ. Խորհրդարանը ամէն առաւօտ մինչև ժամը 4, և արձանագրել հոն իրենց յանձնառութիւնը։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Փ. Ատենապետ

ԲԱՐՍԵՂ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ Ն. Ս. ՎԱԼԻՏԵԱՆ

Սկիւտար, 21 Մայիս

ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ Ի ՊՐՈՒՍԱ

Ս. Զինէքեան Եաղգատ 162, որոյ 127 Օրգ. և գրեանք, Յ. Տուրունճալեան 10, Ն. Շիշմանեան 10, Վ. Ասլանեան 5, Ա. Բիրիջեան 5, Ս. Կաչհալեան 2 և Տ. Շիշմանեան 1։ Աչնան Ցերևներ 5։ Փանձակէն 56։ Ցօնիկ 60 հավկիթ։ Որբի մը համար 108։ Վճարումէ 40։ Աչնան Ցերևներ 5։ Դ. Ս. Դաթիկեան Ակն 2 տուփ չերամի հունտ։ Յ. Տէր Աճարեան 20։ Օրգ. 270։ Շերամի հունտ 7 տուփ 140։ Մէրսինէ Օրգ. 60։ Շերամի հունտ 1 տուփ 20։ Տր. Ցակոբեան 1 տուփ չերամի հունտ և 20 դահ., Օր.ք. Արուսեակ և Նուպիկ Տէր Մեսրոպեան 5 քաշ զատիկական չէօրէկ։ Ա. Մարաշլեան 3 դառնուկ։ Տիկ. Ռ. Արապեան ի յիշատակ Պառ. Յ. Ս. Արապեանի 108։ Նախորդ ամիսէն Ս. Մինասեան էֆ. 216 դահ. էր ղրկած, ահա այդ գումարի մանրամասնութիւնք. Պարտիզակէն Օրգ, 134, Տիկ. Հ. Մանուկեան 20, Ց. Ալօճեան 5, Մ. Թաթարեան 10, Տիկ. Ա. Նօպալեան 5, Ղ. Փանչէլեան 5, Հ. Ալբեան 5, Պ. Գուրեան 10, Մ. Սլըբեան 8, Հ. Գուրեան 5, Մարկոս Գը, լըճգիւղցի 5, Ս. Մինասեան 10, գանձէլի գեռ 6 դահ.։

Նոյնպէս Արժ. Տ. Ներսէս Քհ. Քերովբեանի Ագարէ հաւաքած Օրացոյցի հասոյթներն, 70 դահ., մանրամասնութեամբ կը ներկայացնենք հոս։ Մ. Եաղճեան 5, Մ. Մելքոնեան 5, Յ. Տէյիրմէնճեան 3, Տիկ. Սարա Տօնիկեան 5, Ա. Թօլեան 3, Տիկ. Ողեմպիա 3, Սօթիրաքի 5, Ս. Պետիկեան 3, Յ. Փօնչեան 3, Յովհաննէս Պոլսեցի 3, Կ. Տօղրամաճեան 3, Ա. Վարդանեան 3, Ոհ 3, Ժ. Եաղճեան 3, Յ. Մկրեան 3, Մ. Կակագեան 1, Փասապ Հաֆըզ Ահմէտ 1, Տէմիրճի Մուսթաֆա Ուսթա 1, Ոհ 2, Օվաճըգէ 10, Կ. Տէր Գաբրիէլեան 5, Քերովբէ Տ. Ներսէսեան 5, Արժ. Տ. Ներսէս Քհ. Քերովբեանի զաւակաց կաղանդի նուէրն 32։

Փափաքելի է որ իւրաքանչիւր ոք ջանայ, ամսէ ամիս, հրատարակուած նուիրատուաց ցանկին մէջ նաև իր նուէրն ծանուցուած տեսնել. կը խնդրենք նաև մեր Բ. տպագրութեամբ, մօտերս լոյս տեսած ԲԻԹԸՐԻԱՆ ՂԵՀԱՎԱՐ յուշիկ և միշտ թարմ պատմութիւնը փութալ գնել. իւրաքանչիւր տղայ պէտք է ունենայ այս գիրքէն հատ մը։

Գ. Պաղտասարեան

Ս. ԱՒԵՏԱՐԱՆՔ

ԴՐԱԲԱՐ.ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ

ԾՈԽԱՑԱԾ

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

ՈՒ ԳԻՏԱԿԱՆ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

Աշխատ. ԱԼԻԲ. Վ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ

Զեղչուած գինն է 22 դհկ.

Եւրօ փւնկ. 30 դհկ.ի

կանխիկ վճարում

Յայտնի է թէ սոյն աշխատասիրութիւնը որ այնչափ գնահատուեցաւ նշանաւոր եկեղեցական և աշխարհական բարձր անձնաւորութիւններէ, գրաբար աւետարաններէ զատ՝ դէմ դիմաց թարգմանուած է ամբողջովին՝ կոկիկ ու սահուն աշխարհաբար լեզուաւ, ու իւրաքանչիւր էջի ներքև ընդարձակօրէն մեկնուած ու ծանօթագրուած այլ և այլ դժուարին ու պատմական անցքեր։

Ամբողջ գործը որ չորս հատորներէ կը բաղկանայ, ի մի կազմուած է անգլ. փափուկ լաթկզմ. և այսպէս պատկառելի հատոր մը կը ձևացնէ իր 800է աւելի էջերով՝ ինչ որ պարունակութիւնն է հասարակ տպագրութեամբ 1200է աւելի էջերու։

Այս ամէնը վերջնական բացառիկ զեղչով կը ծախուի 20 ղչ.ի նէթօ. փոխանակ 30 ղրչ. իրական գնոյն, շնորհիւ բարերար ազգայինի մը ըրած զոհողութիւններուն և առատաձեռնութեան։

Այս գնոյն վրայ ո և է զեղչ մը ընել կարելի չըլլալով գրավաճառներու և յանձնակատարներու ձեռքով եղած յանձնարարութիւնք բնաւ պիտի նկատի չառնուին։

Ամէն դիմում կամ ուղղակի հեղինակին հասցէին պիտի ըլլուին և կամ կեդրոնատեղին՝ հետևեալ կերպով՝

Գեր. ԱԼԻԲՍԱՆ ՎՐԴ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ

Բէրա, Սագըզ Աղաճ, Կ. Պոլիս և կամ՝ Մեծքն էֆ. Սիրունեան Մահմուտ փաշա Եօլտըզ խան Կ. Պոլիս.

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

10 Յունիս 1908

Ֆրանսական 3 %	95.10
Օսմանեան Միացեալ բաց.	96.30
» » գոց.	96.85
Երկաթուղի	180.50
Պանք Օթթօման	726.—
Պոլիս Քարա Այտըն	466.—
Թրամվայ	58.—
Րիօ Թինթօ	1634.—

ՆԵՐՔԻՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Սանիէի աստիճան տրուեցաւ տասնորդներու և տուրքերու ընդհանուր վարչութեան կալուածատուրքերու դիւանին միւմէյիզ Ճէմալ պէյի։ Սալիսէ՝ Այտընի նահանգին կեդրոնական նախադատ ատեանին ընդհանուր դատախազի օգնական Սիւլէյման էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ակամակալ Իֆթիխար պատուանշան տրուեցաւ ֆօն տէր Կոլց փաշայի։ Երկրորդ Մէճիտիէ՝ Խավրնէի Ենատէրուն Հիւմայունի Գ. քարտուղար Իզզէթ պէյի։ Չորրորդ Մէճիտիէ՝ Պոլսոյ մաքսատան բեռնակիրներու արհեստապետի փոխանորդ Րիզէլի Րէճէպ էֆ.ի։

ՎԻԹԹՕՐ ՆԱՊՈԼԷՕՆ ԻՇԽԱՆԸ իր հետևորդներուն հետ երէկ մեկնեցաւ Պոլսէն արեւելեան ճեպընթացով դէպ ի Սօֆիա։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ արարողապետ Կալիպ փաշա կայարան երթալով ողջերթ մաղթեց։ Իշխանը խնդրեց Կալիպ փաշայէն իր երախտագիտութիւնը մատուցանել Վեհ. Սուլթանին, Պոլսոյ մէջ արժանացած կայս. շնորհներուն համար։ Ողջերթի գացած էին իտալական դեսպանատան գործակատարը և պաշտօնէութիւնը, սերպիական դեսպանը Մ. Նէնատովիչ եւն.։

*** Իշխանը երէկ առտու Պոլսոյ կողմը անցնելով այցելեց Սիւլէյմանիէի մզկիթը և Թիւրպէն և յետոյ կայս. Թանգարանը։

ԸՆԴՀ. ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն, կառավարական բոլոր պաշտօնեաներուն մէյմէկ ամսաթոշակ պիտի վճարուի այսօրուընէ սկսեալ։

ԼՈՆՏՈՆԻ հանգուցեալ դեսպան Միւզիւրիւս փաշայի մարմինը երէկ Պոլիս բերուեցաւ Մէսաժըրիի շոգենաւով։ Տիկին Միւզիւրիւս ալ եկաւ Պոլիս։

ՑՈՅՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Աղեքսանդրիոյ Յունաց Պատրիարքութիւնը սկսաւ հրատարակել իրեն յատուկ կրօնական պաշտօնաթերթ մը Ekklesiastikos Pharos անուն։ Արդէն Պոլսոյ և Երուսաղէմի Պատրիարքարանները իրենց պաշտօնաթերթերը ունին, Էքլէսիաստիքի Ալիթիա և Նէա-Սիօն։

ՀԱԼՔԱԼԻ երկրագործական վարժարանին աշակերտները իրենց դրամօրէնին և իրենց ուսուցիչներէն Պէկեան, Հէքիմեան և Սպահկերտի էֆ.ներուն հետ առջի օր ուսումնական պտոյտ մը կատարեցին Պէյքօզի և Ալէմտաղի անտառներուն մէջ։

ՊԱԼՍՈՑ անգլիական նոր դեսպան Սըր Լօութէր, որ հիմա Լոնտոն կը գտնուի, Էտուարտ Թագաւորին պիտի ներկայանայ Ռուսիայէն վերադառնալէն կաքը։ Սըր Լօութէր մինչև մէկ ամիս Պոլիս պիտի ժամանէ։

ՌԷԺԻԻ ընդհանուր Տնօրէն Մ. Ռամպէռ առջի օր ներկայ գտնուեցաւ Պետական Խորհուրդի քաղաքային ճիւղին խորհրդակցութեանց, ուր նկատի առնուեցան Ռէժիին վերաբերեալ մէկ քանի խնդիրներ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը վերցուց ժամանմանց համար սահմանուած բժշկական քննութիւնը։

ԹԷՄԷՏԴԻՒԻ ՏՈՒՐՔԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ շրջուն վաճառականներէ և արհեստաւորներէ ոմանք, իրենց գտնուած տեղին Թէմէտդիւի տուրքը չհատուցանելու և աւելի քիչ տալու համար, առժամաբար իրենց ծննդավայրը կ՚երթան և հոն քիչ քանակութեամբ Թէմէտդիւի տուրք տալով թէզքէրէ կը ստանան և կամ թէ իրենց ընկերներուն կամ քաղաքացիներուն միջոցաւ այդ կերպով վճարում մը կ՚ընեն և Թէմէտդիւի թէզքէրէ մը ձեռք կը բերեն, ծանոյց ամէն կողմ որ այդ եղանակով ձեռք բերուած թէզքէրէներու պարունակած գումարը զեղչուի բուն իսկ իրենց վաճառականութիւն ըրած տեղին տուրքէն և մնացածը գանձուի։

ՕՍՄ. ՓԱՐՈՍՆԵՐԸ.— Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին մէջ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին օսմ. փարոսներու վարչութեան կողմէ գանձուած տուրքերու մասին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐՆԵՐԸ զատ կարգ մը անձեր՝ արժէթղթերու, այլ և այլ թղթերու և գրաններու վրայ գործածութիւն կը կատարեն առանց թէզքէրէի. ցուցուեցաւ որ անկ է, որպէս զի քննութիւն կատարուի առանց թէզքէրէի գործողներու նկատմամբ և անոնց մէկ ցանկը պատրաստուի, պէտք եղածը գործադրելու համար։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՆ.— Իգամ ամառուան ծովային պտոյտներու վրայ խօսելով, զբօսական պտոյտ կատարողներուն կ՚առաջարկէ, փոխանակ հին նաւամիգներ վարձելու, Շիրքէթի նոր շոգենաւերը վարձել, որոնք թէ՛ մաքուր են, թէ՛ հանգստաւէտ, թէ արագընթաց և թէ գինին ալ չափաւոր։

ԱՅԳԻՆԵՐԸ.— Պատկանեալ տեղերը ծանուցուեցաւ որ իրենց այգիները նորոգել և կամ նոր այգիներ տնկել ուզողներուն բացառութեան ամերիկեան որթատունկերուն օգտուիլը։

ԱՅՏԸՆԻ ՀՐԴԵՀԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը հեռագրեց Այտընի կառավարութեան, որ Այտընի շուկային հրդեհէն վնասուողները պատսպարուելու համար վերաշինութեան կողմէ եւ անոնց հարկ եղած օգնութիւնները ըլլան։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ Համիտիյէ հիւանդանոցին ինպասա ասկէ առաջ անկողին խօշայ խանի գրան տուրքը յատկացուած էր, որ աճուրդով կը յանձնուէր։ Այժմ այդ տուրքը ջնջուեցաւ եւ անոր տեղ Միզանի վայրին մէջ ծախուած խոզակներէն իւր միջնորդէք առնուած 33 սանդիմի 33 միլիմ՝ 70 սանդիմի վճարելով, առոր կէսը նոյն հիւանդանոցին պիտի յատկացուի։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանատան բժիշկ Տօքթ. Սամուէլ Խան Լաչգինեանի և Ազգ. Հիւանդանոցի վերաքննական Տօքթ. Զարդարեան էֆ.ի և Տօքթ. Գաղաղեան էֆ.ի շնորհակալութիւն կը յայտնէ Տիար Խաչիկ Գազանճեան, որուն ամուսնին վրայ վիրաբուժական ծանր գործողութիւն մը կատարած էին Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ և զայն ստոյգ մահուընէ մը փրկած։

ՀԱՄԵՍՏ չարաթականով ո՛ և է գործ մը կը փնտռէ երիտասարդ մը, որ գիտէ թուրքերէն, հայերէն, ֆրանսերէն և տոմարակալութիւն։ Չորս տարի ծառայած է մանիֆաթուրայի վաճառատան մը մէջ։ Դիմել խմբագրատունս։

ՏԱՆՈԹ ԲԺԻՇԿ Տօքթ. Ուզուրլեան էֆ. Ֆէյզիւսի Տան մէջ գտնուած մասնաւոր դարմանատան բժիշկը՝ չարաթ և կիրակի օրերը կը գտնուի Եալըվա՝ Բաքըրքէօյ Օրքէը. իսկ միւս օրերը իր դարմանատունը Սիրքէճի Թրամուէյ Ճաւաթէփի Ֆէյզիւսի տան մէջ, հիւանդներ կ՚ընդունի։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՄԱՆՈՒԿԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Երէկ առտու ստուգուեցաւ թէ Թաթավլայի մէջ ձերբակալեց ծերուն յոյն կին մը, որ ան կը ջանար Քարլըք Սուլու գետակին մէջ խեղդել 5-6 ամսու նորածին մը։

ՏԱՔԵՐԸ անտանելի հանգամանք առած են մէկ երկու օրէ Պոլսոյ մէջ։ Հակառակ Մայիս ըլլալուն՝ կարծես Օգոստոսի մէջ ենք։ Իրիկունը բարեբաղդաբար քիչ մը զովցաւ։

ՅՈՐԴՈՒՄ.— Գահիրէէն կը գրեն թէ Նեղոս գետը սկսած է յորդիլ։ Ասուանի ու Վասի Հալֆայի կողմը գետերը, նախորդ տարիին հետ բաղդատելով, կէս մետր աւելի ցած են։ Կը յուսացուի որ Նեղոսի ջուրերուն այս տարուան յորդումը 1905ի նման ըլլայ։

ԱՆԱՌԱԿ ՏՂԱՔ.— Եէնի-գարու, Ահէն Իչի բնակող Սրտաչէս անուն տասնամեայ տղեկ մը, իր ընկերներովը Տավլա Փաշայի կողմը խաղացած ատեն, շուներ յարձակեցան անոնց վրայ և մէկը խածաւ Սրտաչէսի սրունքը։ Քննութիւն կը կատարուի շունին կատաղած ըլլալը հասկնալու համար։

ԹԱՏՐՈՆ

Վլտափ, Եէնի-Մահալլէ, Բաղար Պաշըի Թատրոնին մէջ այս գիշեր կատարեալ Ալի Րիզա էֆ.ի խումբը պիտի ներկայացնէ Քեօյ Չօպանըարը խիստ զուարճալի և երգախառն խաղը 4 արար։ Քանթոններ, տուէթներ և յարախաղացութիւններ ալ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

(Մայիս 28 Չորեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին	ճերմակ	օխան	53—
Երկրորդ	»	»	52—
Խառն		»	50—
Զավտարը		»	47—49
Կարծր առաջին		»	55—56
Կարծր միջին		»	54—
Կարծր խառն		»	52—

Այսօր 4 վակոն Անատոլուէ ցորեն ժամանեց

ԱԼԻՒՐ Ղրշ.

Ցեղական գըրմա Ա. պարկ	100—101
» » Բ. »	99—

ԹԵՓ

Օխան 21—21½ փարա

ԳԱՐԻ

Փանուր քիլէն	16—16½
Րումէլի և Մերսին »	15—15¾

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ

Շրջականներու համար հոս շոգենաւ յանձնելի	40—
Եղական սպառման համար	41—

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԷՏՈՒԱՐՏ Է.Ի ԵՒ ՑԱՐԻՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱՐԻԶ, 9 Յունիս.— Ռէվալէն կը հեռագրուի թէ Ցարը և Ցարուհին Ռէվալ ժամանեցին ժամը 5ի կառախումբով, իսկ մայր-կայսրուհին ժամանեց 7ին։ Խուռն բազմութիւն մը խանդավառ ցոյցեր ըրաւ։ Օդը շատ գեղեցիկ էր։ Ցարն ու Ցարուհին նստան Standart զբօսանաւը, իսկ մայր-կայսրուհին Polarnaja Zvjezda զբօսանաւը և 26 Թորփիլանաւերու ընկերակցութեամբ գացին ընդ առաջ Անգլիոյ արքայական ամիին։ Էտուարտ Թագաւոր և Թագուհին ընդունուեցան ռուս կայս. զբօսանաւին մէջ։ Ցարը և Էտուարտ Թագաւոր սիրալիր կերպով ողջագուրուեցին զիրար, և իրենց տեսակցութիւնը շատ սրտագին հանգամանք ունէր։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ցարին և Էտուարտ Թագաւորին առաջին տեսակցութիւնը ճիշդ կէս օրէն տեղի ունեցաւ Polarnaja Zvjezda զբօսանաւին մէջ, Երկու Վեհապետները զիրար երկարօրէն ողջագուրեցին։ Տեսակցութեան ներկայ էին Ցարուհին զաւակները, Ալէքսանտրա Թագուհին և Վիքթորիա իշխանուհին։ Ռէվալ քաղաքը դրօշազարդուած է։ Ռուս թերթերը խանդավառ յօդուածներ կը հրատարակեն։ Կէս օրին ճաշ տրուեցաւ Polarnaja Zvjezdaյի մէջ, իսկ իրիկունն ալ Standartի մէջ։ Կէս օրուան ճաշէն ետք, Էտուարտ Թագաւոր երկարօրէն տեսակցեցաւ Մ. Ստոլիփինի հետ։ Ալման յանձնաժամին մէջ ժամ մը տեսակցեցան Սըր Չարլս Հարտինճ և Մ. Իզվոլսքի։

— Էտուարտ Թագաւորը ինք ուզած է որ Ռուսիոյ նախարարապետ Մ. Ստոլիփին ներկայ գտնուի այդ տեսակցութեան։

— Ռուսիոյ կայսրը և Անգլիոյ Թագաւորին երեք օր միասին պիտի անցընեն՝ ծովային կարճ ուղևորութիւն մը կատարելով։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆրանսական կառավարութիւնը կը պահանջէ Եունանի փոխարքային պաշտօնանկութիւնը։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուսիոյ կայսրը դեռ որոշած չէ թէ Վիլհէլմ կայսեր հետ իր տեսակցութիւնը Մ. Ֆալիէռի հետ տեսակցելէն առա՞ջ տեղի պիտի ունենայ թէ յետոյ։

— Ռուսիոյ կայսրուհին միայն իր զաւակներով յուլիսին Տարմշտատ պիտի երթայ, ուր երկու ամիս պիտի մնայ։

— Ֆրանսայի Նախագահին համար կատարուելիք ընդունելութեանց ծրագիրը պատրաստուեցաւ։ Մ. Ֆալիէռ չորս օր Ռուսիա պիտի մնայ։ Պիտի այցելէ Բեդերհօֆ, Բեդերսպուրկ և Զարսքոյէ-Սէլօ, ուր մեծ զօրահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ։ Ալեքսանտր պալատը պիտի լուսաւորուի։ Ռուսիոյ մայրաքաղաքը փայլուն ընդունելութիւն մը կը պատրաստէ Ֆրանսայի Նախագահին համար։

— Ռուսիոյ նախարարաց Խորհուրդը մէկ քանի անգամ գումարուեցաւ նաւատորմին վարկերուն խնդրոյն համար։ Թէև տրուելիք որոշումը ծանօթ չէ, բայց յայտնի է թէ վարչապետ Մ. Ստոլիփին դէմ պիտի տայ այդ վարկերուն։

ԲԵՌԼԻՆ.— Չինական Bovan շոգենաւը ընկղմեցաւ Քանդոնի մօտ, և 80 հոգի խեղդուեցաւ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Խռիվը հոս ժամանեց։

ՀՌՈՄ.— Նախկին նախարար Մ. Բրէնէդդի մեռաւ այս առտու։

— Երկու կառախումբեր բախեցան Ռօքքա Բուգղիալի կայարանին մօտ։ Մէկ քանի վակոններ խորտակուեցան, 12 հոգի մեռան, 80 ճամբորդ վիրաւորուեցան։

ՍՈՖԻԱ.— Մալինովի կուսակցութեան ընտրական յաջողութիւնը յուսացուածէն աւելի եղաւ։ Նախարարութիւնը 172 ձայնի ջախջախիչ մեծամասնութիւն մը պիտի ունենայ 32 ընդդիմադիրներու դէմ։ Դիտելի պարագայ մըն է թէ Ցանքովի կուսակցութենէն Մ. Կէչով, Ստամպուլովի կուսակցութենէն ներքին գործոց նախարար Մ. Կէնատիէվ, ինչպէս նաև Մ. Մ. Ռատոսլավով, Թոնչէվ ու Ջանով Սոպրանիէի մէջ չեն մտներ։ Այդ կերպով ամբողջ կուսակցութիւններ կ՚անհետանան Սոպրանիէէն։ Կը կարծուի թէ հողագործական կուսակցութենէն 23 երեսփոխաններ ալ Նախարարական կուսակցութեան պիտի յարին, որով ընդդիմադիրներու թիւը ինն պիտի իջնէ։

— Սխալ է այն լուրը թէ Պելկրատի պուլկարական գործակատար Մ. Թոշեֆ Պելկրատէն ետ կոչուած ըլլայ։

— Սերպիոյ և Պուլկարիոյ միջև յարաբերութիւնները բարւոքելու երևոյթը ունին։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.— Վիճակագրական դիւանը կ՚ըսէ թէ ցորենի ձմրան ցանքը պիտի ըլլայ 465 միլիոն գրիւ, ընդդէմ անցեալ տարուան 380 միլիոն գրիւի, ցորենի գարնան ցանքը պիտի ըլլայ 296 միլիոն գրիւ, մինչ 1907ին եղած էր 255 միլիոն գրիւ։ Ներկայ հունձքն ևս շատ աղէկ է։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Վարչապետ Մ. Բաչիչ Դահլիճին հրաժարականը մատոյց թագաւորին և զրոյց կայ թէ դարձեալ իրեն պիտի յանձնուի նոր Դահլիճին կազմութիւնը ու Մ. Բաչիչ պիտի առնէ նոր այժմու թեթև մեծամասնութիւնը։

ԲԱՐԻԶ.— Հրապարակը անկանոն է և շատ գործ չկայ։ Ֆրանս. Ռանդ ծախուեցաւ, և գիները իջնալով, ուրիշ թուղթեր ևս ազդուեցան, օտար թուղթերը, բաց ի ռուսական պարտաթուղթերէն, որ շատ ամուր բռնուեցան, սակաւ են։ Օսմ. թղթոց վրայ գործառնութիւն չեղաւ շատ, և մնացին նախորդ օրուան գիներուն վրայ։ Ռիօ Թինթօ հանգարտ է, ինչպէս նաև Պալիս Քարա Այտըն՝ որ մնաց 468ի վրայ։ Պղինձի և կապարի հրապարակը փոփոխութիւն չկրեց։ Հանքային թուղթեր գնուեցան և Թրանսվալ բարձրացաւ 60ի։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ ոգևորութիւն չկար օտար թուղթերուն վրայ։ Ամերիկեան թուղթերն ընդհանրապէս ամուր են։ Հարաւ. ափրիկեան հանքային թուղթերն ամուր բռնուեցան։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

28,10 Յունիս 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Օ.Ո.	105 02½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	105 16
Երէկուան էն բարձր գինը »	105 16½
» էն վար գինը »	104.38½

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ ֆր.	180.—
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	180 50
Երէկուան էն բարձր գինը »	180 75
» էն վար գինը »	179 75

Միութէհիտ Պօնքը	5.—
Սալոնիկէ » ֆր.	122.—
Թութուն Բրէվիլէժիէ ֆր.	47.—
» Օրտինէր »	38.—
Շիրքէթը Խայրիէ Օ. Ո.	—.—
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ Օ.Ո	3.15
Թրամվայի բաժնեթուղթ »	7 75
Ժիւրաստոն Թրամվայ »	3 45
Թրամվայ պարտաթուղթ ֆր.	483 —
Նէճիփ Քէօփա Թրամվ. բաժնեթղ. Լ.Օ.	2.
Տէրքոսի ջուրի ընկ. »	324 —
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ո.	16 42½
Իզմիրի քարափ »	580 —
Օսմ. Ապահով. Ընկ. Օ. Ո.	4 45
Քարափ Կ. Պոլսոյ Գ.Կ. ֆր.	435 —
Թրանսվալ	57 —
Չարթըրտ	21.75

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Յունական փոխառութիւն ֆր.	252.—
Պանք Նաս. Կրէտ. »	414 50
» » » նոր Օ.Ո.	4 02
Լաւրիոն ֆր.	55 —

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղչ էն	ղչ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.18
Անգլիական ոսկի	109.32
Բօլ	92 20
Մէճիտիյէ արծաթ	108 05
» քառորդ	108.10
» մանրուք	105.10
Մէթալիք	101.20
Պէշլիք	103.20
Ռուսաց թղթադրամ	8.73
Քրիմեց	50.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԴԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք ղրշ.	110.15
Բարիզի » » ֆր.	22.76¼
Վիէննայի » » քուրօն	21 85
Պերլինի » » մարք	18 57

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

9 Յունիս 1908

Ֆրանսական Ռանթ 3%	95 02
Օսմ. միաց. փոխ. 4% բաց.	96.60
» » » գոց.	96 52
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.	180.50
Ռէժիի պարտաթուղթ »	449.—
Օսմանեան մաքս »	—.—
Օսմանեան Պանքա »	724.—
Քրէտի Լիօնէ »	1172.—
Բարիզի Պանքա »	1448.—
Իտալական Ռանթ 4% »	—.—
Ռուսական » 5% 1906	98.60
Սպանիակ. արտ. փոխ. 4%	96.50
Պոլիս Քարա Այտըն ֆր.	468.

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

9 Յունիս 1908

Անգլիական Ռանթ	88.06
Օսմ. Միաց. Փոխ. բաց	95.75
» » » » գոց.	95.75
Օսմ. Պանքա	19 —

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

9 Յունիս 1908

Օսմ. Միաց Փոխ.	96 —
Ռումէլիի երկաթուղի	—.—
Անատոլ. Երկ. Բաժնեթ 60%	—.—

«ՄԱՆՋՈՒՄԷԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ 89

ՓԻԷՌ ՏԸՔՈՒՌՍԷԼ

Արցունք Խմող Կինը

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Զ

ՅԱՌԱՋԱԲԵՄԻ ՕԹԵԱԿԻՆ ՄԷՋ

— Շատ լաւ կը յիշեմ Պ. տը Սէնօվանը, Մարքիզուհի, ըսաւ Մարքիզը, առջի անգամ Բարիզ եկած ատենս ինծի ներկայացընելու պատիւը ըրիք։

Եւ ձեռքը կարկառեց հարցաքննիչ դատաւորին։

— Լաւ, պարոն հարցաքննիչ դատաւոր, յարեց Մարքիզը, ինչ կ՚ըսէք այս սպանութեան որ Բարիզի կեդրոն տեղ մը կը գործուի, լեփլեցուն թատրոնի մը մէջ և ոչ այնքան ուշ ատեն, և մանաւանդ անանկ նշանաւոր կնոջ մը վրայ... բաւական յանդուգն ըլլալու է եղեր մարդասպանը։

— Դեռ կարծիք մը չունիմ, պատասխանեց Պլէզի տը Սէնօվան, բայց քիչ ատենէն ստոյգ տեղեկութիւններ պիտի ունենամ։

— Իրա՞ւ, յարեց Լիտիա, չհա-գրգռուած, և ինչո՞ւ արդեօք։

— Եթէ ամէն բան ձեզի ըսել հարկ է, տիկին Մարքիզուհի, կը յուսամ որ ընդհանուր դատախազը ինծի պիտի յանձնէ այս գործին քննութիւնը, դեռ կանուխ է, այս իրիկուն իր տանը ճաշի հրաւիրուած եմ։

— Ո և է մէկու մը դէմ կասկածներ ունի՞ք, ընդմիջեց Լիտիա։

— Ինչպէս կրնայի ունենալ տիկին Մարքիզուհի... դեռ չեմ կրնար գոհին քով երթալ և խուզարկութեանց ձեռնարկել։ Բայց կը կարծեմ թէ ոճիրը երկու շարժառիթ միայն կրնայ ունենալ, կիրքը կամ գողութիւն։ Մարդասպանը աղէկ տեղեկութիւն ունենալու էր որ դերասանուհին իր օթեակին մէջ թանկագին զարդեղէններ ունէր, և զայն սպաննած է գողնալու համար զանոնք, եթէ երբեք անյայտ սիրահար մը չէ կամ մրցակցուհի մը որ այսպէս վրէժ լուծած է խեղճ Տինայէն։ Անգամ մը շարժառիթը գտնելէ ետք, կը յուսամ թէ դիւրութեամբ պիտի կրնանք ոճրագործին ինքնութիւնը հասկնալ։ Կ... այս գործը շատ պարզ կը նկատեմ ես։

— Ո՛հ, շատ պա՛րզ, յարեց Լիտիա, կամքի գերագոյն ճիգով մը ժպտելով, այնքան զինք կը զարհուրեցնէր դատաւորին այս յայտարարութիւնը, դեռ այնքան չլուծուած խնդիրներ ունիք կարծեմ, և կրնայ ըլլալ որ մարդասպանը եթէ Բրատձինի կամ Բրատոյի պէս մէկն է ձեր ձեռքէն կրնայ սպրդիլ։

— Եւ սակայն մենք Բրատձինն ալ, Բրատոն ալ ձերբակալեցինք։

— Այնքան աղուշութիւններ ըրին որ կարելի է ըսել թէ իրենք իրենց ձեռքով ձերբակալուեցան։ Արդէն սիրելի Պ. տը Սէնօվան բոլոր սիրտովս կը մաղթեմ որ յաջողիք մարդասպանը գտնելու...

— Տիկին Մարքիզուհիին կառքը պատրաստ է, ըսաւ սպասաւորը։

—Սիրելի դատաւոր, ըսաւ Սանտրէմի մարքիզը, կրկին Պլէզիի ձեռքը սեղմելով, կը տեսնամ որ մարքիզուհին կը հետաքրքրուի այս խնդիրով, եթէ ինչպէս կը յուսաք, ձեզի պիտի յանձնուի այս գործին քննութիւնը, երախտապարտ պիտի ըլլայի եթէ հաճէիք մեզ տեղեկութիւններ տալ իրեն... ես ալ պատիւ պիտի համարիմ եթէ զձեզ իմ հրաւիրեալներուս մէջ տեսնեմ...։

Պլէզի խոնարհեցաւ և բաժնուեցաւ։

Եւ Լիտիա, յաղթական ժպիտ մը շրթունքներուն վրայ, հեգնական մռմռանք մը մէջէն անցնելով դէպի գոց կառքը գնաց։

—Վախնալիք բան մը չունիմ, մտածեց... և միակ ատ պէտք չէ ըլլայ իմ մտատանջութիւնս, իմ միակ պարտականութիւնս պիտի ըլլայ Ռօժէն ինծի մօտեցնել, իբր մխիթարիչ հրեշտակ մը հրել իրեն, իր այդ յուսահատութենէն դուրս հանել։ Ձեմ կարծեր որ ամուսինս իմ փափաքներուս իրականացման լուրջ արգելք մը ըլլայ։

Եւ մարքիզին վրայ սուր նայուածք մը նետեց, բայց անմիջապէս ակնարկը քաղցր արտայայտութիւն մը առաւ, մինչ ժպիտ մը կը լուսաւորէր իր դէմքը ու մարքիզին ուղղելով խօսքը.

—Եթէ կ՚ուզէք, բարեկամս, ըսաւ, քաղցրութեամբ, այս կորսուած երեկոյին զձեզ մխիթարելու համար, սենեակիս մէջ ձեզի թէյ հրամցնելու հաճոյքը պիտի ունենամ։

Այս առաջարկութեան վրայ Սանտրէմի մարքիզին աչքերուն մէջ երջանկութեան փայլակ մը անցաւ և նորէն սիրահարի մը պէս Լիտիայի ձեռքը շրթունքներուն տարաւ, մինչ կառքը Շանզ Էլիզէ կը մտնէր։

Է.

ՈՃԻՐԷՆ ԵՏՔ

Ոստիկան գօմիսէրը և բժիշկը ամէնէն առաջ այն իրիկուն Տինա Լոյլի օթեակը փակած էին։

Ամէնուն պէս իրենք ալ ապշած էին այնքան յանդգնութեան առջև, մինչ բժիշկը խեղճ դերասանուհիին դիակը կը քննէր, գօմիսէրը սենեակը կը զննէր ուշադրութեամբ ո և է նշան մը, խուզարկութիւնները առաջնորդող հետք մը գտնելու համար։ Բան մը չկրցաւ գտնել։

Տինա Լոյլի օթեակին մէջ կային միայն Ռօժէ տը Մէրանը որ բժիշկին և գօմիսէրին ներս մտած ատեն ոտքի ելաւ, և Թատրոնին տնօրէնը, հեղինակը ու սենեկապանուհին։

—Անձնասպանութիւն մը չէ, ըսաւ բժիշկը քննութիւնները աւարտելով, որովհետև հարուածը աջ կողմէն տրուած է։

(Շարունակելի)

60 Թիւ քօլաճիի խանութը Թող դիմեն Իւսկիւտար Աբագա մէյտանի, 60 թիւ. տունը որ կ՚ուզեն արհեստին կատարեալ պահանջումը քօլայիկ տալ իրենց շապիկները, օձիքները, թեւնոցներն ու ճերմակեղէնները։ Ուշադրութիւն 60 թիւին։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ս. ԳԱՅԱՅԵԱՆ

ԻՆՃԻ ՍԱԶ

ՍԱՐԸՍԱՐ, Հիւնքեար Սույիի մէջ, վաղուընէ սկսեալ, ամէն ուրբաթ և կիրակի օրերը այրերու համար, իսկ երկուշաբթի օրերն ալ կիներուն համար, արեւելեան ընտիր նուագախումբ մը պիտի նուագէ։ Սէլանիկլի քէմանի Էթհէմ, քանոնի Ալի, ուտի Արշակ, խանէնտէ Ակոբոս, Մէհմէտ և Էմին էֆ.ները պիտի կազմեն այս նուագախումբը։

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Սուրրէի Հիւմայուն լէվազիմի իչիւն իմալ իթթիրիլէճէք 304 ատէտ սարը սախթեան ագչէ քէսէսինին պէհէրի 20 վէ իւզէրլէրի աէրի գապը 65 ատէտ թախթա սանտուղըն քէզալիք պէհէրի 33 վէ իւզերլէրի հէչիլ չուգա գապը 11 ատէտ սանտուղըն պէհէրի 70 ղչ.տա թալիպլէրի էօհտէլէրինտէ օլտուղընտան վէ չէհրը հալըն 29ընճը բէնճշէնպիհ կիւնիւնէ գատար հէր գաչ բարա թէնզիլ խոմիերտէ գապուլ օլունուպ հատտը լայըգընը պուլտուղը թագտիրտէ իհալէի էվվէլիյէլէրինին իճրասը մուգարրէր պուլունտուղընտան, նօգտանըլյա իմալ իթթմէք իսթէյէնլէրին 100տէ 10 նիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի վէ խախտ մութէպէր վէ մուաատադ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն էյհամը թաթիլիյէտէն մաատա հէր կիւն սաաթ 10ա գատար Մէճլիսը իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի.

24 մայիս 324 3—3

Եէնի Պաղչէտէ քէաին Գուրէպակի Միւլգիյէն խասթախանէսի իչիւն պիր սէնէլիք լիւզումը օլան 156 գալէմ էճզա վէ էտէվաթը թրայլէյէնին մէճմուը 69 պին ղրուշտա թալիպի էօհտէսինտէ իսէ տէ ֆիյաթը մէզքիւրէ հատտը լայըգընը պուլամամասընտա պինաէն միւնագասա միւտտէթի թէմտիտ իտիլմիշ վէ հազիրանըն 2ինճի բազարէրթէսի կիւնիւնէ գատար հէր գաչ բարա թէնզիլ խոմիերտէ գապուլ օլունուպ հատտը լայըգընը պուլտուղը թագտիրտէ իհալէի էվվէլիյէսինին իճրասը մուգարրէր պուլունմուշ օլտուղընտան, նօգտանըլյա իթա իթմէք իսթէյէնլէրին 100տէ 10 նիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի վէ խախտ մութէպէր վէ մուաատադ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն էյհամը թաթիլիյէտէն մաատա հէր կիւն սաաթ 10ա գատար Մէճլիսը իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի.

26 մայիս 324 3—1

ՈՒՈՒ՞Ն ՄԱԶԵՐԸ ԿԸ ԹԱՓԻՆ

Մազը այրերուն և մանաւանդ կիներուն զարդին մեծ մասը կը կազմէ։ Ամէն մարդ կը փափաքի որ մազը չթափի, բնական գոյնը չկորսնցնելով երկննայ, թափածները դարձեալ բուսնին։ Ասոր հետ մէկտեղ կուզէ նաև որ գլխուն թեփերը անհետանան։ Ասոնք հիւանդութիւն մըն է, որուն պատճառները զանազան են։ Ահա այս պարագան ուսումնասիրած է տօքթ. Ատամեանի Անմիտ Շիւքրի պէյ որ մէկ շաբաթէն բացարձակապէս կ՚արգիլէ հերաթափութիւնը, ամիսէ մը բուսցնել կուտայ հին թափածները և եղածներն ալ կ՚երկարին։ Փորձելը դիւրին է։ Դիմողները գոհ պիտի մնան քիչ ատենէն։

Տօքթօրը կը գտնուի Ղալաթիա, Թրամուէյի պողոտան, Արապ Ճամիի պահականոցին և Եօրկանճըլար ճառուղիի միջև, Ալի պէյ խանին մէջ իր մասնաւոր դարմանատունը, ամէն օր ժամը 7էն 11։ Երեքշաբթի օր ժամը 6էն 9 աղքատներուն ձրի։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՆՈՐ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հովանիին տակ սպասուած գաղթականներու զետեղման ծախքին համար Երկրագործական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը այսուհետև ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի։ Գործը չշահող տոմսակները ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ տոմսակներու արժէքին հարիւրին եօթանասունհինգը պարգևներու և ամորթիզներու պիտի յատկացուի։ Ուստի այն վիճակահանութիւնը [illegible] կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպութեամբ՝ տոմսակներուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և անոնցմէ 62,500 թիւ պարգև ու ամորթիզ շահին։ Ինչպէս կ՚երևի ստորև հրատարակուած յայտագրէն, մեծ պարգևը 12,000 ոսկի է, և անկէ զատ՝ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկի նշանաւոր պարգևներ ալ կան։ Տոմսակները զանազան ստորաբաժանումներ ունին. ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ տոմսակին գին նշանակուած է օսմ. 2 ոսկի, կէսին՝ 1 օսմ. ոսկի, քառորդին՝ կէս օսմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ օսմ. ոսկի։ Տոմսակ գնողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ տոմսակներուն մէկ մասը չորս թիրաժի յատուկ երեքական կտորի բաժնուած է։ Յիշեալ կտորակաւոր տոմսակները՝ մէճիտիէն 19 ղրուշի հաշուով՝ կէս տոմսակներուն գինը 36 ղրուշ է, մէկ քառորդինը՝ 18 ղրուշ, իսկ մէկ ութերորդը՝ 9 ղրուշ։ Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղիէն և Կամուրջի գլուխը գտնուող մասնաճիւղէն մեծաքանակ տոմսակ գնողներուն հետևեալ զեղչերը պիտի ըլլան. մէկ անգամէն 10 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին՝ 1001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 8, 2001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 9. 3001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 10, և 10.001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 12. Չորրորդ թիրաժը պիտի կատարուի 1324 Յունիս 1ին, Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի Վարչական Խորհուրդի անդամներուն, հաշուակալին և կառավարական, հաշուակալութեան և Օսմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մը։

1324 տարուան յատուկ Երկրագործական Պանքայի վիճակահանութեան յայտագիր

Ա. ԹԻՐԱԺ (Մարտի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հանրագումար
1	600000	600000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2170000

Բ. ԹԻՐԱԺ (Ապրիլի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հանրագումար
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Գ. ԹԻՐԱԺ (Մայիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հանրագումար
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Դ. ԹԻՐԱԺ (Յունիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնգմ.
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Ե. ԹԻՐԱԺ (Յուլիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնգր.
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Զ. ԹԻՐԱԺ (Օգոստոսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնգմ.
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Է. ԹԻՐԱԺ (Սեպտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնգմ.
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Ը. ԹԻՐԱԺ (Հոկտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնգմ.
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Թ. ԹԻՐԱԺ (Նոյեմ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնգմ.
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Ժ. ԹԻՐԱԺ (Դեկտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնգմ.
1	500000	500000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2070000

ԺԱ. ԹԻՐԱԺ (Յունուարի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնգմ.
1	600000	600000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2170000

ԺԲ. ԹԻՐԱԺ (Փետր.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հնգմ.
1	1200000	1200000
1	500000	500000
1	400000	400000
1	300000	300000
1	200000	200000
10	100000	1000000
20	40000	800000
65	20000	1300000
300	10000	3000000
750	4000	3000000
1250	800	1000000
21600	200	4320000
24000		17020000

ՀԱՍՈՅԹ

	Ոսկին 100էն
Իւրաքանչիւրը երկու օսմ. ոսկիի արժէքով չորջաբերութեան համապատասխանող երկու հարիւր յիսուն հազար տոմսակներուն փոխարժէքը եղող	50,000,000

ԾԱԽՔ

	Ոսկին 100էն
Շահող թիւերուն համար տրուելիք հարիւրին 75ը	37,510,000
Գաղթականներու յանձնուելիք պատկանած հարիւրին 17ը	8,500,000
Պէյլիք և վարչութեան ծախքերուն 50,000,00 հարիւրին 8ը	3,990,000
	50,000,000

ԿԷՏԻԿ ՓԱՇԱ, ՊԱԼԻ ՓԱՇԱ ԵՕԳՈՒՇՈՒ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

ՎԱՀՐԱՄ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

Այս դեղարանը որ կարճ ժամանակի մը մէջ հասարակութեան վստահութեանը արժանացաւ, մանաւանդ դեղերու խիստ թարմութեան, դեղագիրներու ճշգրիտ պատրաստութեանը համար, այս անգամ իր բոլոր յաճախորդները գոհ ձգելու նպատակով բերել տուած է իր վաղեմեան և տեւական ազդեցիկ զօրութիւնովը համբաւաւոր «ԷԿԼԸ» Մարքայով միջատասպան փոշին, որ անվրէպ կը սպաննէ բոլոր մլուկներուն ու միջատներուն բնաջնջումը առաջին կարգի դեղն է։

Այս փոշին դրուած է այնպիսի բաճակներու մէջ որ մինչեւ ատեն փոշին կանոնաւորապէս ցրուելու ալ կը ծառայէ, մինչ ուրիշներ այս առաւելութիւնը չունին։

ԿԸ ԲԱՒԷ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ՓՈՐՁԵԼ

ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԵՆ

ԾԱՆՕԹ. — Այս դեղարանը կը յաճախեն փորձ ու կարող բժիշկներ, որոնք հիւանդներ կը նային դեղարանին կից մասնաւոր սենեակի մը մէջ։ Հինգշաբթի օրերը ձրի կը դարմանեն։

Դեղարանիս բժշկական բոլոր դեղերը զուտ անգլիական և գաղղիական դեղերն են, պատրաստուած դեղագործական արհեստին վերջին մեթոտին համաձայն։ Դեղարանը ունի գիշերային սպաս 20—5

Բէնճ Տէֆթէրի ևէքիւնի	Միւնագասա պէտէլի	
157.808	145.000	Թօբխանէտէ քէաին Գըլըճ Ալի փաշա ճամիի շէրիֆինին մէզարրիֆը թամիրիյէսի
8,787	7,907	Թաշ գասապտա քէաին Սէլչուգ Սուլթան ճամիի շէրիֆինին մէզարրիֆը թամիրիյէսի
2,608	3,408	Էտիրնէ Գափուսընտա քէաին Գասըմ Աղա ճամիի շէրիֆինին մէզարրիֆը թամիրիյէսի

Էվգաֆը Հիւմայուն Նեզարէթինտէն թամիր իթթիրիլէճէք օլան պալատէ մաւզուէրը բէնճ տէֆթէրլէրի միւֆրէտաթինտէ մէզարրիֆը թամիրիյէլէրի [illegible] միւրաճաաթ պուլան թալիպլէրի էօհտէլէրինտէ օլտուղընտան վէ զիրը օլունան մաւզիլէրի մէզարրիֆը թամիրիյէլէրինին [illegible] 31ինճի Մայիս Էրթէսի կիւնինէ գատար միւնագասայա հէր գաչ բարա վէ 3 կիւն գարփըտա էտանը 10000 ղրուշը գատար օլանլարտան 100տէ 5 վէ 25000 ղրուշտան ֆազլա օլանլարտան տա 10000 ղրուշը իչիւն 100տէ 5 վէ 15000 ղրուշը իչին 100տէ 3 վէ ֆազլասը իչիւն տախի 100տէ 2 թէնզիլ գապուլ իտիլէճէկ իհալէի գաթիյէլէրինին իճրասը մուգարրէր պուլունտուղընտան, բէնճ տէֆթէրլէրինի կէօրմէք վէ միւնագասայա տախիլ օլմագ արզուսունտա պուլունանլարըն 100տէ 10 նիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի վէ խախտ մութէպէր մէքթուպը միւսպիթէյէն մուաատադ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն էյհամը թաթիլիյէտէն մաատա հէր կիւն սաաթ 10ա գատար Մէճլիսը իտարէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի.

24 մայիս 1324 3—1

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Պ. ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆԻ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Զամանճըլար Եօքուշու Մեծ—Նոր խան

Վարի յարկ թիւ 47

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏԵՂԻՆ

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆԻ

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ փառաւոր զարդարութիւններով ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ եղած այս վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին Մետաքս երիզ, լէմեն ծաղիկ, կրկնոց, քօղ, ձեռնոց, սնտուկ, արծաթապատ ափսէ և Մկրտութեան հագուստ։

Անգամ մը կ՚արժէ այցելել այս վաճառատունը տեսնելու համար ապրանաց տեսակի ճոխութիւնն ու ազնուութիւնն և ՖԱՆԹԷԶԻ ձևեր մոմի կապուած ջիները որ ամէնէն դժուարահաճն իսկ կրնան գոհացնել։

Մասնաւոր յանձնարարութիւնք կը կատարուին խնամքով և ճշդապահութեամբ։ 9—15

ՈՒՐԻՇ ՏԵՂ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ ՉՈՒՆԻ

ՏՕՔԹ. ԻԶԶԷԹ ՔԵԱՄԻԼ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ԱՓՐՈՏԻՏԷԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Յիշեալ բժիշկը որ մորթային և աֆրոտիտեան հիւանդութեանց իբր մասնագէտ ծանօթ է արդէն, այս անգամ բժշկական վերջին կատարելագործեալ մեթոտներուն համաձայն կը դարմանէ բոլոր մորթային հիւանդութենէ վարակուողները, ինչպէս նաև քիչ ժամանակի մէջ և կատարեալ ճարտարութեամբ ու անգամ մըն ալ չկրկնուելու պայմանաւ կը դարմանէ ջերմամիզութեան ամէն տեսակները։

Բաց ի Ուրբաթէ ամէն օր ժամը 5էն մինչև 7 կը գտնուի Պաղչէ-Գաբու Համիտիյէ Սիպիլի դիմացը Աշիկ Իւթիւճեան էֆ.ի դեղարանը։ 30—14

ԸՆՏԻՐ ՍԱՅ ԵԱՂԻ

Անխարդախ և ընտիր սայ եաղի գնել փափաքողներուն գոհացում տալու համար, Անատօլուէն՝ ամէն շաբթու մեծաքանակ իւղ ու կարագ բերել կուտանք։

Մեր ապրանքները մեծապէս գնահատուած են բոլոր փափկանճաշակներէն։

Առաջին անգամ նմոյշներ կուտանք, և եթէ գոհ չի մնան, տակը ետ կը տրուի, կրկին փորձելով։

Յանձնարարութիւնները մինչև տուն կը յանձնուին։

Սիրքէճի, Քէօբրիւլիւ խան իւղի յանձնակատար

ՀԱՄԲԻԿ ԲԻԼԵԱՆՑ

3—6

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ

Երկրագործական Պանքային վիճակահանութեան մասնավճարով տոմսերին քիչ մը մեր քովը գտնուելով, հասարակութեան ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, նոյն տոմսակներուն վրայ «միայն Յունիսին քաշուելիք 4րդ թիրաժին համար ծախուած է» խօսքը կնքելով կը ծախենք հետևեալ պայմաններով, միայն Յունիսի թիրաժին համար։

Մէճիտը 20 ղրուշէն.

9½ ղչ.ի արժէք ունեցող ⅛ տոմսը 5 ղչ.
19 » » » ¼ » 10 »
38 » » » ½ » 20 »

Հաւաստեալու փափաքողները պէտք իրենց բաղդը փորձեն փոքր գումարով մը և օգտուին այս առիթէն։

Այս տոմսակները կը ծախուին.

Բախչէ Գափու Չարշը, 35 թիւ սենեակը, նոյն վիճակահանութեան քօլէքթէօր Տէվիտս Վանթուրա էֆէնտիի քով, Պալըք-Բազար, Նէվշէհիր խան, 152 թիւ սենեակը՝ Վանթուրա վաճառատունը, Թրամուէյի ճամբան, Համիտէ ճառուղի 38 թիւ խանութը՝ Թիմոլէոն Վասիլիատիս, Սառըգէզ խանին դուռը սեղանաւոր Եանի Միլոնիտիս, Պոլսոյ կողմը, Կամուրջին գլուխը Աթիւլէնայ պէյի խանութը, Ղալաթիա, Խավիար խան 91 թիւ սենեակը Իսաք Պ. Եերուշօլմի էֆ.ի, Ղալաթիա, Բաչքէօյ, պօրսային դէմ 23 թիւ Անաբէաս էֆէնտիի պաշտօն, Իզմիր, Կիբոս խան, Նէսիմ Տէվիտսա էֆէնտիի վաճառատունը և Հիւքիւմէթ ճամբան գրավաճառ Անմէտ Սաայի էֆ.ի խանութը։

Այս տեղերը կը ծախուին նաև ասպիկան առանց մասնավճարի և մասնավճարով տոմսակներ, մեծաքանակ և փոքրաքանակ։

Յունիսին քաշուելիք 3500 թիւերուն պարգևներն են. —

Հատ	Ոսկին 100 ղրուշէն	Գումար
1	300,000	300,000
1	100,000	100,000
3	40,000	120,000
5	20,000	100,000
15	10,000	150,000
50	4,000	200,000
270	400	110,000
3155	200	630,000
3500		1,710,000

ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼԻ

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՐՇԱԿ ԱՄԼԱՆ

Որոշ գիներու վրայ կ՚առանձնէ ամէն տեսակ շէնքերու շինութիւններ ու նաև կը կատարէ ձեւափոխութիւններ նոր դրութեան համաձայն կը պատրաստէ յատակագիծներ ճարտար դասաւորութեամբ. սկզբունք ունենալով միանգամայն ուղղամտութիւն և տոկունութիւն իր բոլոր առանձնած շէնքերուն համար։

Գրասենեակը փոխադրուած է Ղալաթիա, Խավիար խան, թիւ 1—2։

20-12

ԹՈՔԱԽՏԻ ԴԱՐՄԱՆԸ

Ա. և Բ. աստիճաններուն մէջ և Գ. աստիճանին սկիզբը և իր զանազան ձևերուն մէջ։

Նոր դեղ՝ (օրկանօթէրաբիք) հին դրութեան և առողջապահութեան համաձայն

ՏՕՔԹ. ՍԷՐՎԱՊ ԿՈՂՄԷ

Պարիզի բժշկական կաճառէն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Բերա, Թէլէկրաֆ փողոց թիւ 4 (Բարմաք-Գաբուի մօտ), ամէն օր ժամը թրքական 5էն 8։

Կալաթա, Մեծ պողոտայ, թիւ 174, Եէնի Տինեա դեղարան, երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ ժամը 4—5։

Պոլիս. Պաղչէ Գաբու, Իքի Քաբուլու դեղարան, երեքշաբթի, հինգշաբթի, շաբաթ ժամը 2—5։

Չքի ամէն շաբաթ օր